

Her skulle have været et interview med uni-minister **ESBEN LUNDE LARSEN,** men han vil ikke interviewes af FORSKERforum

Da Esben Lunde Larsen var oppositionspolitiker, ville han ikke interviewes af FORSKERforum, fordi bladet havde afsløret fusk i hans CV. Og for anden måned i træk afviser han nu at blive interviewet som minister. Ministeren har ikke tid, meddeler hans presserådgiver.

Ministeren har dog haft tid til interviews med mange andre medier i den seneste måned: Ritzau, Politiken, Berlingske, Jyllands-Posten, Weekendavisen, Herning Folkeblad og Jydske Vestkysten, TV Midtvest og andre tv-stationer, Videnskab.dk, KUs Universitetsavisen, Magisterbladet.dk m.fl.

Ministerens opførsel er i strid med ombudsmandens henstilling om at medier ikke må forskelsbehandles af myndigheder.

1. I august havde Ministeren angiveligt ikke tid til at stille op til interview. Han ville dog gerne svare på skriftligt indsendte spørgsmål (14. august).

2. Anmodning om interview i september blev afvist: ”Ministeren takker for henvendelsen, men takker nej tak til interview eller kommentarer” (14. sept.).

FORSKERforum havde skriftligt angivet stikord på, hvad interviewet ville handle om, fx

- om besparelser fastholdes i hans revision af studiefremdrifts-reformen
- om ministeren fortryder sine udtalelser om ”kornfede” og
- om ministeren fastholder sin garanti om, at forskningen friholdes fra besparelser på FL?

Ubalance: Flere løstansatte 3
Post.doc.-gruppen vokser i forhold til de fastansatte

Skandale: Hemmelig taxameterrapport 4
Først af Sofie Carsten Nielsen, nu af Esben Lunde

Sparekniven skærer løs 6
- på CBS, SDU-samf' og på KU-hum'

Normsammenstød 10
- om, hvad politikere og forskere må sige - om det samme

En provo takker af 12
'Hold ud mod bureaukratiet', lyder retoriker Klaus Kjølbers afskedshilsen til sine kolleger

TEMA: FORSKERMAGTENS PROFIL

Eliten en subkultur 18
De bor sammen. Og enkelte fagligheder disponerer på alle videnskabers vegne, forklarer sociolog

Top-30: Person-biografier 20
Hvem er de: Super-eliten findes især omkring Innovationsfonden og Carlsbergfondet

HEPROs – uni's nye forvaltere 26
Et nyt lag af professionelle administratorer har skudt sig ind mellem ledelsen og Akademia. Hvad laver de og har de selvstændig magt?
ANALYSE

Gør plads, jer gamle 30
- til de unge, lød opfordringen fra 67-årig eks-dekan. Det skabte hed debat i England.
ESSAY

Ledelser underminerer ph.d.-uddannelsen

Underkender universiteterne deres egen ph.d.-uddannelse?

Det ser sådan ud, når man ser på de kvalifikationskrav, universiteterne opstiller i forbindelse med ”tenure-track”-adjunkture. Ifølge stillingsstrukturen for de videnskabelige stillinger ved universiteter m.m. gælder ”ansættelse som adjunkt/forsker forudsætter videnskabelige kvalifikationer på ph.d.-niveau”. For universitetsledelser har i deres retningslinjer for track-stillinger tilføjet, at der yderligere kræves mindst 1-3 års post.doc.-erfaring for at komme i betragtning til en varig adjunktstilling. Det forlænger et i forvejen problematisk karrierespæktiv for de unge.

Heri ligger en desavouering af den danske ph.d.-uddannelse, som i stillingsstrukturen beskrives som en forskeruddannelse. Men flere ledelser italesætter postdoc-stillingen som en ”forskeruddannelse” og argumenterer for, at den markante vækst i antallet af postdocstillinger er et led i forpligtigelsen til at tilbyde forskeruddannelse.

Det er stærkt kritisabelt, at ledelser på den måde har suspenderet stillingsstrukturen. Den undermineres uden om aftalesystemet (de forhandlingsberettigede fagforenings-parter), når man i ansættelsespolitikken omdefinerer postdocstillingen til en forskeruddannelsesstilling. Det er nemlig *udtrykkeligt og skriftligt aftalt* (i stillingsstrukturen), at det er adjunktstillingen, der er en videreuddannelsesstilling, og som i øvrigt både kan besættes varigt (tenure-track) og tidsbegrænset op til 4 år.

Det er en underløbning af de (stillingsstruktur-)aftaler, som

universitets-fagforeninger efter årelange forhandlinger har indgået om den tidsbegrænsede adjunktstilling som en rimelig sikker ”fast” karrierestilling:

Denne kategori blev indført i en aftale fra 2005 som supplement til den tidsbegrænsede adjunktstilling, som senest efter 4 år og efter en positiv, individuel bedømmelse kunne overgå til ansættelse som lektor. Men adjunktkategorien blev i praksis stort set ikke brugt af ledelserne (med det argument at 4 år var for kort en periode til at evaluere adjunktens kvalifikationer).

“*Måske er det en helt tilsigtet kynisk og bekvem konsekvens af, at ledelserne ønsker at være frit stillet i ansættelsespolitikken*”

For at gøre de tidsbegrænsede adjunkture mere fleksible blev ansættelsesperioden fra 2008 efter stærkt ønske fra ledelserne – men med skepsis fra fagforeningerne – forlænget til 6-årige adjunktansættelser. Ledelserne indgik aftalen, fordi man erkendte, at det var nødvendigt med faste vilkår og rammer, hvis man ville tiltrække dygtige unge.

Men de nye post.doc.-krav afslører, at ledelserne igen vil flytte på kvalifikationskrav.

I praksis betyder det, at unge forskere må leve i karriereusikkerhed. Kandidater i 11 år og ph.d.ere i 8 år, før de har udsigt til en lektorstilling.

Måske er det en helt tilsigtet kynisk og bekvem konsekvens af, at ledelserne ønsker at være frit stillet i ansættelsespolitikken. Man vil ikke forpligte sig på 4-6 årige adjunkter! Og så behøver man i øvrigt heller ikke lave langsigtet personaleplanlægning!

Alt andet lige er en sådan 8-11-årig *uforudsigelig* karrierevej til en *mulig* fast ansættelse ikke tiltrækkende for de dygtigste. De vil da hellere søge ud i det private eller til udlandet, hvor karrierevejene er (væsentligt) kortere.

Ledelserne prøver desværre at pakke deres forringelser ind i positive strategier om tenure tracks, hvilket er tendentiøst (falsk varebetegnelse), når der fx kun er søsat 19 på KU ud fra et måltal på 60, når man i praksis indfører 11-årige karriereforløb, som *måske* fører til et lektorat, ikke noget med tenure, og når de sikre ansættelsesvilkår, som tenure signalerer, slet ikke er så sikre, jf. de nedskærings- og fyringsrunder, som vi har oplevet.

Af hensyn til at opklare yngre danske forskeres karrierespæktiver må ledelserne anerkende, at en ph.d.-grad for de dygtigste *i sig selv* kvalificerer til en adjunktstilling med udsigt til et efterfølgende lektorat. Postdocstillingen er derimod en kategori til løsning af midlertidige forskningsopgaver med udsigt til en vej ud af universitetet til en ansættelse i det private erhvervsliv.

KU: Ubalance mellem løst- og fastansatte

Lederne viger uden om at fastansætte – og en voksende post.doc.-gruppe øger undervisningspresset på de fastansatte

KU's videnskabelige personale består i højere og højere grad af folk i ikke-faste stillinger. Og det er et stærkt stigende antal post.doc.-stillinger, der ændrer balancen.

Den seneste personalestatistik viser, at antallet af post.doc'ere fra 1. halvår 2013 til 2. halvår 2015 er steget fra 840 til 1087. En stigning på 30 procent. Langt den største del af disse er finansieret af eksterne bevilinger.

Men studeres den gruppe, der er finansieret af KU's egne midler, er den i perioden steget fra 133 til 271 – en fordobling.

I samme periode er der også blevet ansat flere lektorer og professorer, men langt fra i samme antal, hvilket betyder, at balancen mellem fast og ikke-fast videnskabeligt personale bliver rykket.

Hul i lærerbestanden

Udviklingen skaber bekymring blandt VIP-repræsentanter på KU. De peger på, at det er den fastansatte forskerstab, der står med ansvaret for undervisningen: Når andelen af fastansatte går ned, skal en relativt mindre gruppe til at løfte undervisningsopgaven.

”Sådan noget som kerneundervisning og udvikling af uddannelser, er det svært at sætte en postdocer til at stå for. Så vores frygt ved denne udvikling er, at fastansatte får større belastning af uddannelse og hjemtagning af eksterne midler, og således mindre tid til forskning,” siger lektor og tillidsrepræsentant **Thomas Vils Pedersen** v. KU-Matematik.

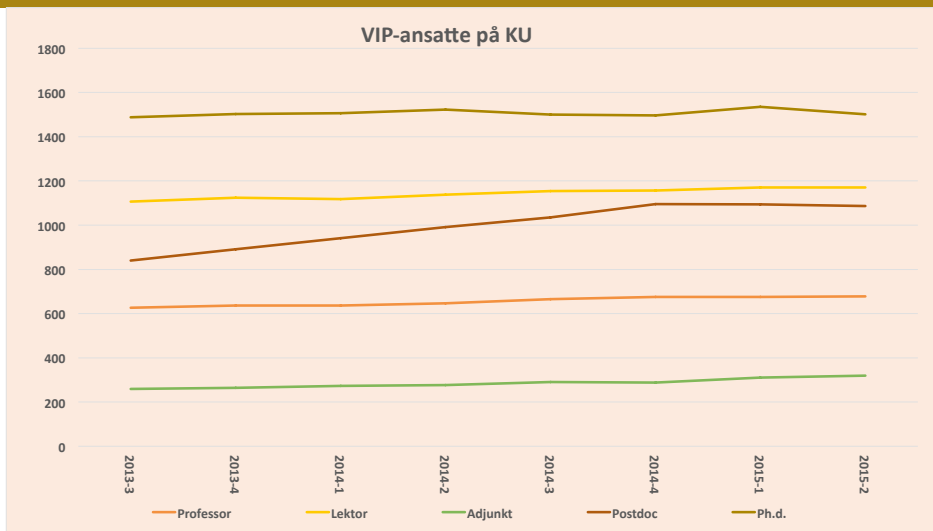
Synspunktet bliver bakket op af fællestillidsmand på Sund-fakultetet, **professor Anders Hay-Smith**, der også peger på, at det voksende mellemlag af post.doc'ere forstyrrer den traditionelle fødekæde i universitetssystemet.

”I gamle dage ville en postdoc komme i en gruppe mellem faste stillinger og blive rekrutteret ind der. Og det finder ikke sted i dag. Derfor opstår der et hul i lærerbestanden, og så er det, at gamle rotter som mig bliver overbelastet,” forklarer Hay-Smith.

Prorektor: Naturligt mellemed

Prodekan for forskning Thomas Bjørnholm er umiddelbart ikke bekymret over den stigende andel af postdocere.

”Det er en konsekvens af omstillingen af vores økonomi og helt i overensstemmelse

Grafen afslører, at den eneste personalegruppe i vækst er post.doc'erne ...

med den internationale udviklingstendens. Vores økonomi er bestemt udefra, og den har bevæget sig til i højere grad at være finansieret af eksterne midler – forskningsprojekter, hvor man ansætter ph.d'er og post.doc'ere i nogle år. Dermed er vi kommet til at ligne andre internationalt orienterede universiteter,” siger han. Han kan dog ikke se, at der skulle være problemer omkring større undervisningsbelastning for de fastansatte pga. post.doc'ere.

”Antallet af fastansatte i forholdet til antallet af bachelorstuderende, er i positiv udvikling, den faste VIP-stab er steget markant de seneste år, og det er en del af udviklingskontrakten, at vi skal have flere faste VIP-ansatte de næste 3 år, så vi arbejder på begge fronter, og der er ikke modsætning mellem de to,” siger Bjørnholm.

Flere postdocere skaber vel også flere vejledningsopgaver for de faste VIP'ere?

”Ja. Men det går begge veje. Det er også en ressource for en forskergruppe at få en postdoc tilknyttet.”

Prorektor-løfte: Ikke et forskerhotel

Thomas Bjørnholm kalder postdocansættelser et naturligt led mellem ph.d.-graden og en fastansættelse – både på universitetet og i erhvervslivet. Men han mener, at dagens balance er fornuftig. Der er ikke planer om at ansætte en større andel af post.doc.-ansatte.

”Vi forsøger at påvirke det politiske system, så vi kan holde fast i vores egne midler. Vi skal ikke tippe yderligere, så

vi bliver et forsker-hotel, der bare udlejer lokaler til eksterne forskere.”

Hvad med at bruge flere eksterne midler til fastansættelser?

”Det gør KU's ledelse også. Men det er en gråzone, man skal passe på. Det skal ikke være et formål at søge eksterne midler blot for at aflønne staben. Formålet skal være, at kunne forfølge de store ideer,” lyder svaret.

Post.doc'ere uden karrierechancer

Professor Anders Hay-Smith er dog ikke enig med ledelsen i, at post.doc.-ansættelsen er det naturlige mellemtrin før en fastansættelse på universitetet. Der foregives en mulighed for fast ansættelse, men de har i praksis ringe karrierechancer:

”Det er jo en blindgyde, hvis de kommer ind i et område, der er overbefolket. Der foregår en masse forskning, hvor der ikke ligger undervisning i tilsvarende mængde. I den periode kan de ikke gøre deres hoser grønne i forhold til en fast stilling. Fordi de ikke får undervisningserfaring.”

Og tillidsrepræsentant Thomas Vils Pedersen stiller også spørgsmålstegn ved Bjørnholms sammenligning med internationale universiteter.

”Var jeg ung, lovende forsker, turde jeg godt acceptere en post.doc.-stilling på et førende amerikansk universitet. For hvis det ikke førte noget med sig, ville jeg kunne få ansættelse på et mindre prestigøst universitet. Der har vi ikke det samme marked i Danmark.”

Uni-ministeriet får ny topchef

Det nærmeste halve år bliver forudsigeligt et meget turbulent år i Uddannelsesministeriet med drastiske besparelser på uni-uddannelserne, mulige forskningsbesparelser og –omlægninger, optakt til en taxameterreform m.m. For uni'erne er det derfor vigtigt hvem der er departementschef, for det er ministeriets øverste chef og ministerens vigtigste rådgiver.

Den person hedder fra 1. november **Agnete Gersing**. Hun er ny departementschef som afløser for den mangeårige dept.chef Uffe Toudal, der blev forflyttet til et andet ministerium, da den nye regering og Esben Lunde Larsen (V) tilsyneladende syntes, at hans gerninger under eks-minister Sofie Carsten Nielsen (Rad.) var for belastende.

Gersing er politolog (cand.polit.) og en meget rutineret embedskvinde med en karriere i de hårde ministerier med relation til økonomi og finanser. Hun har tidligere i karrieren haft cheftillinger (1996-99) afdelingschef i det magtfulde Finansministerium (2000-2005). Aktuelt kommer hun fra fem år i en direktørstilling i Konkurrence- og Forbrugerstyrelse.

Driftssikker og med politisk tæft

Hendes karriere-cv viser, at hun også kan begå sig som moderne embedsmand i det politiske system. Det beviste hun som sekretariatsleder (departementsråd) for Globaliseringsrådet (2005-06). Hvis hun ved noget om forskning og uddannelse er det herfra.

Hun har også tæft for tidsånden, idet hun sagde ja til at være medlem af Produktivitetskommissionen (2012-14). (*En "uafhængig" kommissionen under ledelse af økonomiprofessor Peter Birch Sørensen, hvor de 8 medlemmer var udpeget som "særligt sagkyndige" og ikke som institutionsrepræsentanter*).

Gersing har i nogle år været en bobler til en dept.chef-post, Den mest magtfulde dept.chef. er Statsministeriets. Den næstmest magtfulde er Finansministeriets, fordi statens pengesager forvaltes her - og netop den post blev Gersing faktisk tippet til at indtage i 2010 på baggrund af hendes ry som effektiv og driftssikker, samtidig med at hun havde det politiske netværk orden, bl.a. efter hendes år i Statsministeriet.

Dengang blev hun forbigået og i øvrigt også ved nybesættelsen i Finansministeriet i 2014. Men nu venter Uddannelsesministeriet og Esben Lunde ...

Skandale: Ministre hemmeligt-stempler

Uni-ledelser har med spænding ventet på en konsulentrapport om taxameter-systemet i trekvart år (frist 16.januar). Først var det ikke muligt at få forklaringer på forsinkelsen fra uni-minister Sofie Nielsen. Men nu indrømmer **uni-minister Esben Lunde Jensen (V)** indirekte over for Folketinget, at rapporten såmænd findes. Han vil bare ikke offentliggøre den, før den nye regering "har drøftet analysen".

Svaret mere end indikerer en gedigen politisk skandale, for analysen har sandsynligvis ligget klar til offentliggørelse i mange måneder. Men da dens konklusioner har været ubekvemme for de skiftende ministre, har den været syltet.

Det afsløres i ministerens folketings-svar (på spørgsmål fra Jacob Mark (SF)).

Tidligere rapportering: Underfinansiering

Det ubekvemme for ministrene er, at rapporten med stor sandsynlighed dokumenterer, at mange fags taxametre er underfinansierede, og at de økonomisk mest nødlidende fag er hum/samf – ikke de ingeniørfag, som politikerne højprioriterer.

Underfinansiering var en af konklusionerne i McKinsey-rapporteringen fra 2009. (Hum/samf's taxametre var underfinansierede med hele 12.000 kr. pr. studerende Det blev uni-ministeren så nødt til at lappe på dengang ved at bevilge 5.000 kr. mere pr. studerende (hvilket kostede en merudgift på 250 mio. kr.)).

Politisk ubekvemme konklusioner

Konklusionen om underfinansiering passede formentlig ikke **eks-minister Sofie Carsten Nielsen**, som var tæt knyttet til ingeniørerne og arbejdsgiverne i Dansk Industri (i IDA). Og konklusionen vil slet ikke passe til den nuværende uni-minister, som er pålagt store besparelser, der formentlig også vil inddrage taxameter-takster og -system.

Minister Esben Lunde oplyser da også lakonisk, at "omkostningsanalysen

bliver offentliggjort i løbet af efteråret". Og det betyder på dansk, at den ikke frigives i den nærmeste tid, for dens data harmonerer ikke med det finanslovsforslag med store besparelser, som regeringen fremlægger i slut september (efter FORSKERforums deadline).

Ministeriet har misinformeret

At rapporteringen har været hemmeligholdt i måneder, understøttes af ministerens oplysning om, at selv om rapportering var mere omfattende end forventet, så var dette arbejde ikke så omfattende, at det førte til en ekstraregning fra konsulentfirmaet (7.773.402 kr. ekskl. moms).

Den nye ministers indirekte indrømmelse af, at rapporten har ligget færdig i mange måneder, afslører, at eks-minister Sofie Carsten Nielsen og hendes embedsmænd har misinformeret, da FORSKERforum spurgte til, hvornår rapporten ville blive frigivet. Her er der løbende blevet henvist til, at den ikke var færdig.

Da fristen var overskredet i januar, lød forklaringen fra ministeriets embedsmænd, at den var udsat, fordi dataindsamlingen var mere kompleks og tog mere tid end forventet. (Og det er da også Esben Lundes formelle forklaring på forsinkelsen i sit svar til Folketinget, uden at ministeren dog oplyser, hvornår rapporten var færdig).

Embedsmændene fortalte så i forsommeren, at rapporten blev til i "en dialog mellem kunden og leverandøren". Men FORSKERforum kunne ikke få aktindsigt i den formelle korrespondance mellem ministerium og konsulentfirmaer, hvor konsulentfirmaet kunne have bedt om udsættelse – for der forelå angiveligt ingen skriftlig korrespondance...

Og anmodninger om aktindsigt i forvaltningen af rapporteringen blev i øvrigt afvist med henvisning til, at det er finanslovsstof, som ikke er omfattet af aktindsigt...

Finanslov-2016: Løber Esben Lunde fra løfte?

Regeringen og **uni-minister Esben Lunde Larsen** vil de næste fire år spare 2 procent årligt på uddannelsesområdet. Grønthøsteren kan skære uden de store ulykker på "kornfede" institutioner, lød ministerens kontroversielle udmelding (POLITIKEN 29.8).

Men ministeren lovede positivt, at bevillingerne til basisforskning blev friholdt fra besparelser: "Så forsknings-baseringen er intakt. Det er den, der kvalitetssikrer uddannelserne, så vi fastholder 1-procentsmålsætningen". Men nu vil ministeren ikke stille op til interview på det konkrete spørgsmål: **Vil ministeren garantere, at forskningen friholdes fra besparelser på FL-2016 – jf. tidligere udtalelser?**

Opmærksomheden om Esben Lunde's forskningsbevillinger er skærpet, efter at det blev offentliggjort, at den private sektors (erhvervslivets) investeringslyst i forskning fortsat er stagnerende og måske endda går (relativt) tilbage. Industriens investeringsandel af BNP (på 1,94-2,04) risikerer at komme under EU's 2-procentsmålsætning.

Erhvervspres: Mere statsstøtte til industriforskning

Der var forudsigelig stagnation i den private indsats efter finanskrisen, men stagnation under forbedrede konjukturer efter 00'erne overrasker.

Problemer med det danske erhvervslivs forskningslyst forklares normalt med, at Danmark har et strukturproblem med mange små og mellemstore virksomheder uden forskningsindsats. Og 2014-statistikken viser da også, at det især er de store medicinalfirmaer, som forsker. Der forskes også i også i industrien, mens der er tilbagegang i IT- og servicesektorerne (Forskningsstyrelsen).

Stagnationen i den private indsats og krav om statsbesparelser sætter regeringen og Esben Lunde i et dilemma, for lobbyister i den private sektor vil kræve, at den stagnerede private indsats kompenseres med stigende offentlig forskningsstøtte til den private sektor.

Og HVIS regeringen faktisk kommer ud med en finanslov, som sparer på forskning, kan minister Esben Lunde

Finansministeren styrer ...

få en anledning til at overføre bevillinger fra De frie Forskningsråd til den erhvervsrettede Innovationsfonden – en plan Esben Lunde tidligere har luftet, men ikke sagt noget om i sin tid som minister...

Kan skære 1,5 mia. på kort sigt

Status er pt., at den offentlige forskningsandel udgør 1,09 pct. af BNP (2015). Umiddelbart ser det således på kort sigt ud til, at Finansministeren kan skære en del – op til 1,5 mia. ud af 21,4 mia. – før man kommer under EU's 1-procentsmålsætning.

Det modsiges dog af data på lang sigt. Den tidligere S-R-regering nåede inden sin afgang at lægge en stinker: Langsigtet budgettering viser, at forskningsbevillingerne skal vokse med 500 mio. inden 2020, hvis de skal holde takt med voksende BNP: "Udgiftsniveauet skønnes at skulle løftes med ca. ½ mia. kr. i 2020 for at sikre, at forskningsmidlerne udgør 1 pct. af BNP", jf. SR-regeringens data (maj 2015).

Om Esben Lunde holder sit løfte om at friholde forskningen afsløres sidst på måneden, når Finansministeren offentliggør 2016-finansloven.

Overraskende rektorformand

Noget overraskende er KU-**rektor Ralf Hemmingsen** netop gået i utide som talsmand / formand for Rektorkollegiet (*angiveligt fordi han prioriterer sin præsidentpost i IARU, KUs internationale uni-elitesamarbejde*). I stedet har rektorkredsen også overraskende valgt to fra de tekniske videnskaber til at repræsentere kollegiet: **DTU-rektor Anders Bjarklev** (formand) og **AAU-rektor Per Michael Johansen** (næstformand).

Det overrasker, at der er valgt to teknik-rektorer (hvor DTU er monofakultært og AAU er teknikdomineret), og ikke et paritetisk sammensat formandskab med en fra teknik og en fra de flerfakultære. Det er en positionering som traditionelt har været afbalanceret, for i statens bevillingssystem ligger en indbygget modsætning, som skaber konflikter mellem rektorerne:

Analysen viser nemlig, at CBS og RUC er de fattigste universiteter (fordi hum-samf's taxametre er de laveste), mens DTU er det rigeste. Interessemarkeringer mellem parterne har i perioder blokeret rektorkredsen som et fælles interesse-organ – og ligefrem truet organet med sprængning (FORSKERforum 262).

Sidste års konflikt om dimensioneringsplanen afslørede også store *stiltforskelle* i ledelsernes taktiske positioneringer i forhold til det politiske system: KU-rektoren protesterede åbenlyst, mens AUs rektor spillede pragmatisk med.

Rettighedspenge til dig?

Er du akademisk forfatter eller ekspert og har du leveret ophavsretligt beskyttet indhold til radio- eller tv-udsendelser, der inden for de sidste 3 år er udsendt i Danmark, kan du gøre krav på penge fra en COPYDAN-pulje. Den fordeles blandt de akademikere, hvis bidrag er brugt af medier, der uden anmodning og tilladelse har brugt akademikernes ekspertviden.

Se om UBVAs rettighedshaverpulje på www.ubva.dk, punkt "Legater".

CBS: Det fattigste uni' bliver fattigere

Sparekrav rammer ekstra hårdt, fordi CBS i forvejen har de fleste studerende og de ringeste bevillinger

CBS skal spare 14 mio. kr. (2016), 28 mio. (2017), 40 mio. (2018) og 56 mio. (2019). Sådan ser de dystre udsigter ud for CBS' undervisningstunge studier.

Regeringens 2+2+2+2 procents besparelser (2016-2019) på uddannelserne rammer CBS ekstra hårdt, fordi CBS er det fattigste universitet (hvor DTU er det rigeste). Lavere uddannelsesbevillinger rammer ekstra hårdt, især fordi CBS har mange studerende til de lave – underfinansierede - hum'/samf'-taxametre. Og CBS har bevisligt de laveste basisforsknings-bevillinger.

Regeringens grønthøster underminerer CBSs nyligt besluttede spareplan på 60 mio. fra 2017.

Ingen hjælp hos Esben Lunde

Der var ingen konkrete lyspunkter for CBS' økonomi ved det møde, rektor **Per Holten-Andersen** og bestyrelsesformand Peter Schütze havde med uddannelsesministeren 14. september, hvorefter rektor konstaterede:

”CBS har hidtil ageret ud fra, hvad der er til arbejdsmarkedets, samfundets og samfundsøkonomiens bedste. Vi har opretholdt uddannelser, hvor der er stor efterspørgsel på kandidaterne fra arbejdsmarkedet, men som reelt giver underskud. Det vil ikke længere være muligt at agere ud fra disse overordnede hensyn.”

Perspektiv: Lukning af uddannelser

Konsekvensen bliver ringere undervisning og uddannelser eller lukning af en række populære uddannelser, varsler ledelsen. Et estimat siger, at besparelserne kan koste 2.700 studiepladser i 2019 (15 procent færre CBS-studerende).

”Hidtil har det været sådan, at vi ikke har sparet på uddannelser, som har kørt med underskud, men til gengæld har været populære og givet de unge arbejde. Det kan vi blive nødt til nu. Det gavner ikke samfundet, men vi er nødt til nødt til at prioritere knivskarpt ud fra egne økonomiske hensyn”, udtaler rektor Per Holten-Andersen.

CBS-ledelsen frygter lukning af nogle studier, som erhvervslivet efterspørger, men som allerede nu ikke er økonomisk rentable – og det vil bare blive værre med regeringens grønthøster. CBS må også lukke for tilgang fra kandidatstuderende fra andre universiteter, idet det er sådan, at der er ekstraudgifter forbundet med at uddanne kandidater i forhold til bachelorer.

Og hvad er så perspektivet for de afviste?

”Enten tager de 2700, som der ikke er plads til, ikke en uddannelse, eller de må læse et andet sted. Men risiko for, at deres chance for at få job bliver forringet”, svarer rektor.

Underskud

SDU-samf' skal lukke et budgetår via fyringer. Men samtidig

Pengene er stille og roligt sivet ud af kassen på SDU-samf over en årrække. Og nu er budgetunderskuddet så stort, at ethvert håb om, at det lukker sig selv, er udtømt. Sparekniven skal i brug, forklarer **dekan Nikolaj Malchow-Møller**:

”Inden for de seneste år er udgifterne steget hurtigere end indtægterne. Det har man kunnet acceptere på grund af fakultetets opsparing og en forventning om, at indtægterne ville hale ind på udgifterne. Desværre kan jeg nu se, at dette ikke kommer til at ske, samtidig med at opsparingen er ved at være brugt.”

Underskuddet er vokset over flere år. Burde Dekanen ikke have været tidligere ude og rette op på økonomien?

”For det første har jeg kun været dekan siden 1. august 2014. For det andet har fakultetet arbejdet på at indtægterne skulle stige. For det tredje har der været en opsparing på fakultetet, som vi kunne bruge af, og som har givet os mulighed for ikke at skulle lave forhastede besparelser.”

Hyrdebrev med sparemetoder

I et brev til medarbejderne har Malchow-Møller oplistet en række af de sparemetoder, der er i spil for at finde de 25 millioner, herunder frivillige fratrædelser, annullering af planlagte stillinger og egentlige afskedigelser.

På medarbejderside har sparemeldingen selvsagt skabt dybe panderynker:

”Jeg er bekymret. Også fordi jeg savner

id på SDU

ul på 25 millioner kroner, måske
dig nyansætter dekanen

udmeldinger på, hvad udsigten er til, at underskuddet kan hentes hjem gennem besparelser på den almindelige drift,” fortæller lektor og tillidsrepræsentant **Kent Kristensen**, som undrer sig over, at budgetunderskuddet har fået lov at vokse sig så stort, før ledelsen har taget konsekvensen.

I øjeblikket sonderes terrænet for besparelser, og lederne er gået i gang med at tale med medarbejdere om eventuelt frivillige fratrædelser.

Fyringer og ansættelser samtidig

Men samtidig med denne manøvre fortsætter fakultetet med at rekruttere nye VIP'ere. Og det skaber en vis forvirring blandt medarbejderne, at ledelsen ansætter med den ene hånd og bebuder fyringer med den anden.

”Hvis der skal gennemføres besparelser, så er det svært at forstå, at der samtidig er råderum til nyansættelser. Det passer dårligt sammen. Det må ikke være sådan, at man kører en proces, hvor man ikke samtidig udnytter muligheden for omplacering og omkvalificering af allerede ansat personale,” siger Kent Kristensen

Dekan Malchow-Møller erklærer omvendt, at nyansættelser fortsat er nødvendige for at ”kunne løfte fakultetets kerneopgaver fremadrettet.”

lah

KU-hum': Totalt udgiftsstop

Nyindkøb af bøger og ikke-betalte rejser skal sløjfes resten af året på grund af uforudset stort underskud, skabt af blandt andet fremdriftsreformen

Humaniora-forskere på KU kan godt skyde en hvid pind efter efterårets udenlandske konferencer, hvis da ikke billetten allerede er købt og betalt.

Det er en af konsekvenserne af et underskud, der tegner til at blive op mod 20 millioner kroner større, end hvad man først havde budgetteret med. Fakultetet er blevet pålagt at finde pengene selv, og det har fået ledelsen til at indføre et nærmest totalt udgiftsstop, som ikke alene sløjfer alle nye deltidsvip- og tap-ansættelser samt konsulent-indkøb, men også aflyser alle udgifter til møbler, IT-udstyr, gæstehold, rejser og sågar boganskaffelser, der ikke allerede er bestilt eller bevilget.

Dekanen: Uforudset

Ifølge dekan Ulf Hedetoft er det sammenfaldet af en række uforudsete udgifter og manglende indtægter, der har skabt underskuddet.

”En del handler om manglende STÅ-produktion, som skyldes det, jeg plejer at kalde reeksaminations-miseren. Efter Studiefremdriftsreformen var der mange, der ikke mødte op til vintereksamen eller kom til reeksaminationen. Det kostede nok mellem 3 og 4 millioner kroner,” fortæller Hedetoft, som også nævner lavere kompensation for udsættelse af flytningen fra Gammel KUA, samt den såkaldte dispositionsbegrænsning, Finansministeriet har gennemført i hele staten, fordi man har pris/lønreguleret for højt.

Alt i alt en udvikling, Ulf Hedetoft ikke mener, ledelsen kunne have forudset: ”Dispositionsbegrænsningen kom som et lyn fra en klar himmel. Og omkring vores STÅ, synes jeg, det var umuligt at forudsige, at Fremdriftsreformen havde den virkning.”

Rammer rejsebevillingerne

Lektor og tillidsrepræsentant Peter Birkelund på KU-hum fortæller, at det først og fremmest er sløjfningen af rejsebevillingerne, der kan mærkes blandt de ansatte.

”Det er der, man skal ud og samle ny viden. Det er også på den konto, man håber at kunne invitere en udenlandsk forsker til byen. Samtidig er det jo ikke rejser og småting, der kan få beløbet på plads,” siger han.

Ulf Hedetoft ved godt, at rejsestoppet er en bet for mange forskere.

”Det har også været en overvejelse. Men jeg ville ikke fritage områder, der bidrager væsentligt til økonomien. Jeg modtager også dispensations-ansøgninger, og jeg har både givet dispensationer og afvist andre,” fortæller Hedetoft.

Han føler sig til gengæld ret sikker på, at pengene kan findes med de tiltag, der er indført, og at det ikke vil kræve besparelser på personalet.

lah

Kritik: Tænk tank politiserer

Tænk tanken DEA mener, der er fedt på uni'erne, som kan skæres – uden at dokumentere det. Hvornår bliver "analyse" til politisering?

Først kom uni-minister i stormvejr, da han annoncerede store besparelser og at uni'erne er "kornfede". Og det blev såmænd fulgt op af tænketanken DEA's politiske chef, som bramfrit hævdede, at der er "fedt" på uni'erne og andre uddannelsessteder. Milliardbesparelserne behøver ikke føre til ringere uddannelser, for uni'erne kan bare optage færre, forklarede DEA's politiske chef, Jannik Schack.

Den udtalelse skabte irritation og vrede i rektorkredsen. RUC's rektor tager skarpt afstand:

"Udtalelsen om, at uni'erne godt kan spare 2 procent og om 'fedt' må stå for Jannik Schacks egen regning. Det er ikke seriøst. Han går uden videre ind på regeringens præmis om, at der skal spares, og anerkender det uden analyse af konsekvenserne. Det er en politiserende tilgang, som ikke hører hjemme i DEA", siger RUC-rektor Hanne Leth Andersen.

DEA: 'Indicier på fedt

DEA's politiske chef, Jannik Schack, kommenterede regeringens store spareplan:

"Jeg tror ikke, at besparelserne kommer til at føre til de store styrblødninger på uddannelsesområdet i første hug. Man kan sikkert godt spare to procent, uden at det fører til store problemer på institutionerne, hvis man har fokus på kvalitet".

DEA-chefen mener, at "der er indicier på, at systemet måske har noget fedt, og at man godt kunne gøre tingene smartere". Han præciserede dog ikke disse

"indicier" og anviste heller ikke, hvor der præcist kan spares.

DEA-påstand modarbejder uni-ledelserne

DEA-chefens påstande skabte vantro i uni-verdenen, for her kræves der dokumentation for påstande, og DEA-chefens udokumenterede påstande underminerer uni-ledelsernes position og gør deres arbejde sværere overfor det politiske system. I uni-ledelserne mener man nemlig ikke, at der er "fedt" på systemet.

Og når en tænketank fremsætter udokumenterede påstande, er det vel mere politisering end analyse, konstaterede nogle kritikere.

DEA's påstand om "fedt" er ekstra opsigtsvækkende, for DEA er nemlig del-finansieret af nogle uni'er og nogle fakulteter, ifølge DEA's partnerliste: Aarhus Universitet (?), CBS (200.000), RUC (50.000), SDU (150.000), AAU (150.000) og så er der sponsorbidrag fra enkelt-fakulteter: KU-jura, KU-hum, KU-samf' og KU-nat'.

Også paraplyorganisationen Akademikerne støtter DEA (50.000 kr.).

FORSKERforum har lavet en enquete blandt sponsorer, om de synes, at DEA's udsagn om indicier på fedt er sagligt begrundede – og om DEA's udsagn er seriøse og fagligt underbyggede – og om man fortsat støtter DEA som partner.

RUC's rektor: Enkelte svipsere

"Den udokumenterede påstand om 'indicier på fedt' i medierne har skabt stor irritation. I vores uni-ledelse oplever vi udsultning. Derfor er påstande om 'fedt' ikke konstruktive. Det er ikke baseret på seriøs analyse. DEA kender i sagens natur ikke universiteternes økonomi til bunds og skal afholde sig fra at komme med den slags udtalelser", siger RUC-rektor Hanne Leth Andersen, hvis universitet sponsorerer DEA. "Det er vigtigt for RUC, at DEA's analyser er lødige og gennembearbejdede, og det er ikke vores indtryk, at der generelt skulle være noget galt med kvaliteten, på trods af enkelte svipsere og unødigt provokatoriske udtalelser à la Jannik Schacks om universitetets overflødige fedt".

Hun er tilmed medlem af DEA's board, som er med til at lægge DEA's faglige linje og give feedback. Hun gør opmærksom på, at hun er personligt udpeget og ikke repræsenterer universitetet: "I DEA's board har vi før diskuteret udmeldinger. Det må gerne have kant, men skarpvinkling skal være baseret på seriøse analyser, så der skabes viden på tværs af uddannelser og erhvervslivet. Der må ikke ligge særlige politiske interesser bag. Men udtalelser om 'fedt' er ikke seriøse. Og den slags finker af panden må der rettes op på, for det er dygtige folk i DEA, og kvaliteten af deres analyser er generelt i orden".

AC: 'Ikke enig i DEA's analyse

Paraplyorganisationen for de akademiske fagforeninger, Akademikerne, er utilfredse med DEA's udmeldinger om indikationer på fedt:

"Nej. Akademikerne er ikke enig med DEA's udmeldinger vedr. regeringens forslag om besparelser på universitetsuddannelserne", lyder det med henvisning til deres pressemeddelelse, hvor regeringens spareplaner kaldes "dybt bekymrende".

"Sandheden er, at der ikke er noget kornfedt at skære af. Universitetsuddannelserne er allerede i dag underfinansierede. Det er ingen nyhed. Tilbage i 2009 kunne McKinsey dokumentere, at basisbevillinger er med til at finansiere uddannelserne, fordi taxameterne ikke er fuldt dækkende. Og siden da har den såkaldte grønthøster på 2 pct. årlige besparelser ufortrødent kørt hen over uddannelsesbevillingerne", siger formand Finn R. Larsen.

Men Akademikerne vil ikke svare på, om det er i orden, at DEA melder ud uden dokumentation og analyse. Og vil heller ikke svare på, om Akademikerne fortsat vil være partner i DEA (med 50.000 kr. årligt).

Enquete:

FORSKERforum har spurgt, om DEA's partnere er enige i

- DEA's udsagn om, at universiteterne sagtens kan klare de varslede besparelser?
- at det er en saglig begrundelse at henvise til 'indicier på fedt' uden at konkretisere disse indicier?

Medlem af DEA's Board Hanne Leth Andersen mener ikke, at udsagnet om 'indikationer på fedt' er DEA's officielle analyse.

Men DEA's direktør, Stina Vrang Elias, vil ikke tage afstand fra påstanden...

Mens RUC-rektoren tager skarpt afstand fra Jannik Schacks kommentar, og siger det må stå for Jannik Schacks regning og ikke DEA's – så tager DEA's direktør Stina Vrang Elias ikke afstand fra indiciet på fedt-udtalelsen over for FORSKERforum – tværtimod forsvare hun den med henvisning til nogle DEA-analyser

”Uni-rectorerne har fået et internt brev fra DEA's direktør, hvorfra jeg husker ordet 'beklage', og det var et fint træk over for os partnere – og RUC fortsætter som partner i DEA”, slutter RUC-rektoren.

CBS og AAU tager ikke stilling

SDU's rektor siger kort at SDU er uenig i DEA's analyse.

Hverken CBS' eller Aalborgs rektorer vil tage stilling til, om DEA's udsagn om 'indiciet på fedt' er sagligt begrundende, men svarer pr. mail med korte programmerklæringer:

CBS' rektor: ”Vi synes, det er vigtigt at få belyst uddannelsesforhold fra mange vinkler. Ideen i at være medlem af en organisation som DEA er ikke, at man skal være enig i alt, hvad den siger og det er vi da bestemt heller ikke. Men hvis den kun sagde noget, alle var enige i, ville den være ligegyldig. Hvis vi – eller nogen på CBS – måtte have kritik af metoden i konkrete DEA-undersøgelser, så vil vi nok tage den kritik op direkte med DEA eller de pågældende forfattere og ikke her”.

AAU's rektor: ”DEA er en uafhængig tænketank, som sagtens kan være uenig med universiteterne. Det respekterer vi”.

SDU er p.t. i færd med at overveje sit årlige sponsorat. CBS fortsætter som sponsor, mens AAU ikke besvarer det spørgsmål.

Aarhus' rektor og KU's fire sponsor-fakulteter har ikke besvaret spørgsmålene.

DEA's direktør: Dokumentation i orden

Tænketankens chef holder fast i, at der er indikationer på fedt i uddannelsessystemet, som der kan skæres i

”Det er vores vurdering, at den varslede besparelse er en uomgængelig realitet. Og så gælder det om, at besparelserne skal gøre mindst mulig skade”, forklarer DEA-direktør Stina Vrang Elias om baggrunden for, at DEA's politiske chef, Jannik Schack, meldte ud i mediernes, at det var DEA's vurdering, at regeringens bebudede besparelser ikke behøver at føre til ringere uddannelser, for der er ”indikationer på fedt”, som kan skæres bort.

Uni-ledere som fx RUC's rektor, Hanne Leth Andersen, kalder fedt-kommentaren for ”en useriøs analyse”, men DEA's chef dog ikke tager afstand fra udtalelsen. Hun forsvare udsagnet med henvisning til, at det er baseret på seriøse analyser. DEA har ”indikationer på fedt”.

Dokumentation for 'indikationer'

Men hvorfra ved DEA, at der kan spares to pct. i hver af de næste 4 år uden konsekvenser for kvaliteten?

”I journalistens spørgsmål blev vi spurgt, om det var rimeligt, at uddannelserne skulle spare på linje med alle andre samfundsområder som børnehaver og vuggestuer o.lign. Og set udefra mener vi, at det ikke er urimeligt, at uddannelsessystemet skal bidrage. Og det var, hvad DEA sagde, samtidig med at vi også sagde, at det var uheldigt, at der skulle spares på uddannelse”, svarer DEA-direktøren.

Men hvorfor bidrager DEA som tænketank i uddannelse med en samfundspolitisk vurdering, når DEA i stedet kunne have brugt taletiden til at påpege de uheldige konsekvenser af besparelser – eller i det mindste sagt, at man ikke vil udtale sig?

”Her er det vores vurdering, at den varslede besparelse er en uomgængelig realitet. Og så gælder det om, at besparelserne skal gøre mindst mulig skade, og her kan DEA så bidrage med forslag til, hvordan det kan gennemføres på den bedst tænkelige måde”.

Indiciet på 'fedt': DEA-analyser

I forbindelse med samme finanslovs-kommentar hævdede DEA's politiske chef, at

”der er indiciet på, at systemet måske har noget fedt, og at man godt kunne gøre tingene smartere”.

Hvad er det for indiciet – hvad er det for analyser, der henvises til?

”I kommentaren gjorde vi da opmærksom på, at der ikke er forskningsmæssigt belæg for, at der er for meget bureaukrati! Vi har forslag til områder og måder, hvor der kunne effektiviseres. Der kan jo være mange styringsmæssige mekanismer, som ikke trækker i samme retning og som kunne revideres, så styringsmekanismer ændres: Taxameter, udviklingskontrakter, akkreditering, evaluering, dimensionering, fremdrift, bekendtgørelser mv. er styringsmekanismer, som ikke nødvendigvis trækker i samme retning – her kunne man sandsynligvis gøre det smartere”.

Og så henviser hun som konkret dokumentation om taxametersystemet til en DEA-analyse fra 2011. Og at SU-systemet kunne revideres, hvilket en DEA-analyse pegede på 2013.

Ideologisk som CEPOS?

Men disse indiciet lyder som noget, direktøren vilkårligt hiver ned fra hylden, for hvorfor er (den forskningsmæssige) dokumentation?

”Jeg har angivet nogle af de indiciet, og henvist til vores egne analyser”.

Synes DEA-direktøren selv, at DEA's analyser og argumentation jf. ovenfor er konsistent?

”Ja, naturligvis”.

Nogle vil mene, at DEA's analyser er mere ideologiske end saglige – så kunne DEA ikke bare blive en del af den ultraliberale tænketank CEPOS?

”DEA laver analyser og undersøgelser, som vi ikke kender udfaldet af og ikke ved, hvor ender. Derfor vil jeg fastholde, at DEA ikke er en politisk og ideologisk tænketank ...”

jø

Minefelt: Forsker i migration

Håndtering af data og dokumentation kan udløse et normsammenstød mellem den politiske verden og forskersamfundet, oplever forsker på kontroversielt felt

Af søgemaskinen INFOMEDIA fremgår det, at ”Ninna Nyberg Sørensen” er blevet citeret 189 gange i pressen i de seneste tre måneder.

”Jeg leverer en del gratisarbejde som ’ekspert’ til medierne. Der har været 2-3 henvendelser eller interviews pr. dag. Jeg har næsten ikke haft tid til at passe min forskning i migration i en måned. Det har jeg accepteret som en del af gamet – som forsker har vi en offentlig forpligtelse til at stille op med vores ekspertviden”, forklarer hun, da FORSKERforum fanger hende pr. telefon, mens hun skal til at pakke sin kuffert. Hun skal til migrationskonference i Spanien, hvor hun er indbudt som keynote-speaker:

”Jeg har knap nærlæst konferenceprogrammet endnu og ikke forberedt mig. Det må jeg gøre i flyveren...”

Forskningsfakta: Skræmme-annoncer virker ikke på flygtninge

Ninna Nyberg er forskningsleder og har i mange år forsket i international migration på Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS). Det er lige nu et politisk minefelt. Som ekspert bliver hun derfor storforbrugt af journalister og medier, når myndigheder eller politiske parter lancerer nye forslag eller planer.

I juli foreslog Dansk Folkeparti efter australsk model, at der skulle laves afskrækkelsesvideoer om Danmark. Men Ninna Nyberg udtalte, at der ingen grund var til at tro, at en dansk udgave af videoen ville have effekt på antallet af mennesker, der søger asyl herhjemme: ”Hvis målet er holde flygtninge med et beskyttelsesbehov væk, vil effekten ikke være særlig stor, fordi deres primære interesse er at komme i sikkerhed. Om man får den ene eller den anden ydelse, når man kommer til Danmark, er nok sekundært”, sagde hun og pegede på, at det nærmere kan være eventuelle familiemedlemmer eller bekendte i udlandet, som påvirker flygtningenes rute og destinationer i Europa.

Senere i juli lancerede den nye udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg (V) en annonsekampagne om den danske udlændingepolitik i udenlandske

Hvis jeg som forsker havde den samme omgang med facts og fremsatte den slags udokumenterede påstande som nogle politikere, ville jeg blive anklaget for videnskabelig uredelighed.

**Migrationsforsker
Ninna Nyberg Sørensen**

aviser (blev bragt i begyndelsen af september).

Ifølge migrationsforskeren er velfærdsydelse imidlertid ikke det, der står øverst på flygtningenes prioriteringsliste. Avisannoncer om danske asylstramninger vil ikke afholde mennesker, der flygter fra krig, fra at søge mod Danmark. Annoncerne har stor indenrigspolitisk symbolværdi, snarere end en reel effekt på flygtningestrømmenes retning: ”Hvis man har levet i krig eller under forfærdelige forhold i en flygtningelejr, er det vigtigste at komme et sted hen, hvor man er i sikkerhed”, sagde hun (24. juli).

Støjbergs retorik brugte et skurke-billede af menneskesmuglere med henvisning til et dokument fra EU’s grænseagentur, Frontex, der angiveligt viste, at smuglernes kunder søger bestemte steder hen, fordi smuglerne vejleder dem med sammenlignende velfærdsydelse, ventetider på familiesammenføring m.m. Men menneskesmuglere er ligeglade med oplysninger om politiske stramninger i Danmark, vurderede Ninna Nyberg Sørensen: ”For dem er det ren forretning. De sender folk af sted uanset hvad ...”.

Forskningsbaserede kommentarer

Flygtningeministeren går ud fra, at skræmmeannoncer virker, men Ninna Nyberg henviser til, at migrationsforskning peger på, at det har begrænset effekt:

”Mine forskningsbaserede kommentarer henviser fx til undersøgelser af effekten af risikokampagner. Og her viser forskningen, at folk i udsatte områder

overvejer risikoen ved at blive og ved at migrere: om det er farligst at blive eller at drukne i Middelhavet, om det er farligst at betale en menneskesmugler eller at blive i et område osv. Syriske flygtninges udgangspunkt er ikke, hvad de har set af annoncer eller hørt om Danmark, men hvor tæt krigen er på at true deres liv og familie. For dem er de danske flygtningeydelse ikke noget aktivt valg ...”, forklarer hun.

”I relationen politikere/forskere handler det jo i nogen grad om, at vi arbejder med forskellige former for viden og data, og der er forskellige måder at tale om det på. Politikerne kan fremsætte en holdning, mens forskere i mine øjne skal fremsætte udsagn, som er forskningsbaserede, dvs. at vi faktisk har forsket i noget relateret”, forklarer migrationsforskeren.

”Jeg er meget opmærksom på at svare journalister med ’forskning fortæller at’, men når de spørger til min ’holdning’ afviser jeg dem. Jeg har som forsker ikke behov for at tale om (private) holdninger – selv om der kan være andre faggrupper (fx filosoffer og antropologer), som mener, at personlige holdninger og forskningsbaseret viden flyder (’dit verdenssyn har indflydelse på, hvordan du fortolker verden’). Det er en anden tilgang, som jeg respekterer, men som jeg er bevidst om ikke at anvende i et politisk minefelt”.

Politikere præsenterer holdninger

”Politikere præsenterer holdninger, og ofte får det lov at fremstå som facts, som ikke anfægtes. Når fx Inger Støjberg bliver spurgt om, hvad hendes udsagn bygger på, og svarer, at de stammer ubestemt fra EU’s grænseagentur, FRONTEX, så præciseres det ikke præcist hvor FRONTEX har data på det? Jeg skal forholde mig kildekritisk. Men ministeren behøver heller ikke forholde sig kildekritisk til, at FRONTEX i nogen grad eksisterer på at dramatisere – og i øvrigt har fået skarp international kritik fra Amnesty”.

”Politikere kan fremlægge deres holdninger og meninger – og selv om det er udokumenterede påstand, får det ofte lov at fremstå som facts, for det anfægtes ikke i offentligheden; journalisterne kræver ikke dokumentation. Sådan er rollerne fordelt. Men hvis jeg som forsker havde den samme omgang med facts

og fremsatte den slags udokumenterede påstande som nogle politikere, ville jeg blive anklaget for videnskabelig uredelighed. Vi forskere bliver holdt op på (forskningsbaserede) facts – og holder det ikke, så kaster kolleger og peers sig over os”, siger migrationsforskeren.

Journalisternes selektion

Det med redelighed hos politikere og hos forskere har hun faktisk sagt til flere journalister, uden dog at blive citeret for det, selv om det ret beset er et ret kraftigt udsagn om politikeres etik:

”Medierne opfatter vel ikke rollefordelingen mellem forsker/politiker/medier som ’en god historie’. De vil helst have konkrete konflikt-historier”, forklarer hun. ”Men i praksis fungerer det jo sådan, at journalister stiller mig et spørgsmål om Dansk Folkepartis forslag, om et Støjberg-initiativ eller lignende, og jeg svarer på det – og så citerer de mig ikke for, at politikere og forskere ikke spiller på samme bane”.

Og så har hun en anden væsentlig forklaring:

”Det er da uheldigt, at det ikke kræves af politikere, at de har facts og dokumentation i orden. Men når det er sagt, så er virkeligheden jo mere kompleks. Politikerne kan udlægge en sag selektivt, og derfor er det på en måde i orden, hvis Støjberg siger, at jeg som forsker har læst nogle andre rapporter, end hun har, for det er jo ganske korrekt! Men det gør altså ikke ministerens facts rigtigere end mange års migrationsforskning. Men her opstår så sammenstødet mellem de to verdener, for jeg oplever på mit felt, at vi som forskere får den rolle at eksponere, at virkeligheden ikke er så simpel, som politikerne (her Støjberg) fremstiller den. Det bliver forskernes rolle at komme med

(forskningsbaseret) viden og dermed nuancere virkeligheden”.

Politikerne uden modspil i journalistikken

”Jeg oplever generelt, at politikere er blevet mere ’kæphøje’ i deres udsagn. Det hænger måske sammen med, at det voksende nyhedstempo giver dem plads. Den bane, politikere kan fremsætte påstand på, bliver bredere og bredere. De kan slippe af sted med at hævde noget forkert, og når de så en sjælden gang bliver taget i det (fx i DR1’s Detektor) så kan de nøjes med at sige ’undskyld, det var en fejl’ og fortsætte rimeligt uanfægtet. I deres roller er der ikke mere absolutte sandheds- og dokumentationskrav, som i forskerverdenen”.

Hun oplever, at der er stor forskel på kvaliteten i pressekorpsen: ”Nogle journalister ringer, og man guider dem hen til simple faktuelle data, som de selv kan finde på internettet. Andre er mere velinformerede. Nogle forholder sig også kritisk til politikernes initiativer og udsagn. Hvis pressen har et problem, så er det i mine øjne, at der kun er tid og mandskab til at lave de mest dagsnødvendige ting, inklusive interviewet med eksperterne. Der er sjældent tid og mandskab til at lave det grundige dybdeborende, som giver viden og sammenhænge”.

Ordene, der bruges

”I relationen politikere/forskere handler det i nogen grad om, at vi arbejder med forskellige former for viden og data, og der er forskellige måder at tale om det på. Fortolkning af verden handler jo også om de ord, vi bruger til at beskrive verden. I lang tid - indtil for nylig - har der fx været brugt udtryk som ’illegale immigranter’ i den politiske verden og i medierne om dem, som søgte over Middelhavet, selv

om der ikke er holdepunkter for det i internationale konventioner og selv om EU-kommisæren på området ihærdigt gjorde opmærksom på fejlen”, forklarer hun.

”Der tales også om ’den største flygtningekrise efter 2. verdenskrig’; jo i Europæisk sammenhæng, men ikke i afrikansk, og er det ikke mere korrekt at tale om ’den største politiske krise’ end en flygtningekrise? Der tales om ’flygtninge og migranter’ som én masse, men der er stor forskel i deres status osv.”

Det er et kompliceret felt, og der er ingen lette løsninger: ”Grundlæggende må vi forstå, at hvis vi medvirker til at smide bomber i hovedet på nogen, så flygter de,” siger hun med henvisning til forsvarssekspert Peter Viggo Jacobsen.

”Politikernes aktuelle løsningsmodel lyder på, at flygtningeproblemet skal løses ved at sende mere hjælp til nærområderne og at højne levestandarden i ’den 3. verden’. Den underforståede præmis er, at så kan man holde flygtningene der. Men forskningen afslører det modsætningsfulde, at når et land får bedre økonomi resulterer det i første omgang i, at flere får råd til at emigrere og gør det.”

ja

Forskeres pligt til at bidrage

”I mine øjne har forskere en forpligtelse til at bidrage med deres viden, selv om vi risikerer skrammer og modsigelse. Nogle gange kommer jeg ind, fordi nogle (journalister) spørger til min viden. Andre gange følger jeg en (afsporet) debat og gør aktivt opmærksom på, at noget er forkert eller i hvert fald kun en partiel sandhed”, siger Ninna Nyberg Sørensen.

”Jeg opfatter det ikke som modig ’civil courage’ at bidrage, men som min forskerpligt. Så i mine øjne kræver det ikke særligt mod eller ’civil courage’ at gå ud i medierne. Det kræver derimod erfaring og rutine: jeg forstår godt, hvis de yngre med usikker karriere foran sig holder sig tilbage. Men som ældre med rutine bliver man mere sej og rå; hyles ikke ud af den, fordi nogle prøver at underminere dig ved at sige ’hende der Ninna Nyberg kan man ikke regne med’...”

En provo tak

Lektor Klaus Kjøller stopper på KU efter 43 års ansættelse. Her deler han gode og dårlige min

Klaus Kjøller stopper som lektor ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab. Den farverige forsker har ry for at tale rent ud af posen – som da han eksempelvis udtalte til Universitetsavisen, at der ingen grund er til at skjule ved en eksamen, hvis man har ”en god røv”. Og det er ingen hemmelighed, at nogle af hans kolleger har syntes, at han bevægede sig ind på et betænkeligt populærvidenskabeligt felt, men det har Kjøller omvendt opfattet som en forskerpligt.

Kjøllers indspil har ofte været kontroversielle, men også tankevækkende, og han har 43 års erfaringer i sektoren, så FORSKERforum vil have del i hans memoirer.

Instituttet omtaler ham som ”landets mest provokerende sproglige rådgiver” – er det en ros?

”Ja. For provokation er et middel til at komme igennem med mine ting. Jeg har brugt provokationen som murbrækker”, lyder svaret som en slags programerklæring.

Ikke forsker i nulfejls-kultur

Kjøller tilhører den kategori af forskere, der aldrig har holdt dig tilbage med at provokere i medierne. Hvad har hans overvejelser været omkring det?

”Når man går ud med de bøger, jeg har gjort, så er man på som person. Så giver det ingen mening at skelne mellem fagperson og individ. Så er man aktør i medieverdenen.

Når en forsker går i medierne og svarer på et journalist-spørgsmål, så er nogle af dem, der lytter mest interesseret, forskerens kolleger. Nogle kulturer har sådan en nulfejls-kultur, hvor man skal passe meget på, ikke at dumme sig. Men det sted, jeg kommer fra, der kender vi medierne og deres betingelser. Vi ved, at hvis en ekspert og forsker skal bruges i en artikel, så skal der være en kant eller noget, der gør, at det bliver lidt interessant. I nogle videnskabelige miljøer er der en kultur, der gør folk bange for at udtale sig.

Men selv inden for de allerhårdste steder er der folk, der godt tør gå ud og være mennesker, samtidig med at de er forskere.

For mig har det aldrig været et problem. Når man laver den slags bøger, jeg laver – udadvendt formidling, ofte i provokerende form – så har man valgt sin rolle. Så når de ringer fra Go’ morgen Danmark eller Forskerforum, så stiller man op.”

I tv-talkshow

Hvilket aftryk har Kjøller i egne øjne sat som forsker?

”Den forskningsmæssigt klart mest interessante bog, som jeg har lagt mest hjerteblod i, er **’Politisk argumentation’** (1991). Der mener jeg, jeg lavede den videnskabelige afhandling, jeg kan lave. Jeg har altid været optaget af videnskabs-teori, og det er et forsøg på at beskrive (med reference til ”Den samfundsskabte virkelighed” af Berger og Luckmann), hvordan man kan arbejde videnskabeligt med den påvirkning, befolkningen udsættes for af medier og partier.

Den fik en virkelig god modtagelse ude i medierne, hvilket overraskede mig enormt, for der er ikke et eneste eksempel. Det er en teoretisk afhandling med en

masse videnskabelige referencer. Til gengæld har den ikke solgt særlig meget og er ikke oversat. Men jeg ved på mig eget fag, at den er brugt og tjener til inspiration.

Så lavede jeg samme år **’Manipulation – en håndbog’** (1991). Den blev en bestseller, og den sælger stadig nu i 7. oplag. Den succes var meget overraskende. Jeg kan huske, jeg var i Jarl Friis Mikkelsen tv-talkshow lørdag aften sammen med Bodil Cath. Så der var en helt anden kendis-faktor.

Jeg har resigneret omkring forskerens mulighed for at lave politikernes sprogbrug om og gøre medierne mere seriøse. Så mit formål er i stedet blevet: Hvordan gør jeg det så gennemskueligt, at det bliver gennemskuet af alle. Sådan opfatter jeg min demokratiske rolle og mission.”

De gode oplevelser – og de dårlige

Han har haft gode oplevelser på uni:

”Der har været den grundlæggende gode oplevelse, at jeg har oplevet, at jeg som person har passet perfekt i systemet. Der har ligget en opfordring i systemet til, at man hele tiden underviser i det, der optager en. En fantastisk gave. Man kan tage nye udfordringer op, man har lov til at tage initiativ – det ligger alt sammen i lektorrollen. Det er også derfor, man kan holde ud at være ansat samme sted 43 år”, fortæller han.

”En ting, der har passet mig ekstremt godt, er den bredde, der er i forskerjobbet. Pendlingen mellem interne ting, og så på den anden front 100 procent udadvendte bøger. I 1991 skrev jeg **’Politisk argumentation’** og **’Manipulation’** – to ekstremt forskellige bøger – og der kom faktisk også en tredje bog det år som hed **’Ud med sproget’**. Tre vidt forskellige bogeksperimenter, men alle lå inden for rammen af lektorjobbet. Det er det, der er så fantastisk.

Men der har også været dårlige oplevelser:

”Selvfølgelig har der været skuffelser: Afslag på professorater. Og ofte er blev

Klaus Kjøller

Født 1944

Cand mag. i dansk og filosofi 1972.

Ansæt ved KU samme år.

Siden 1978 lektor i ’moderne dansk sprog og sprogbrug’.

Leder af Institut for Nordisk Filologi 1994-99

Forfatter til ca. 50 bøger, herunder Manipulation. En Håndbog og Snyd ikke dig selv ved eksamen.

Flittig debattør og kommentator i medierne, bl.a. i Berlingskes ’Groft sagt’.

ker af

der om universitetet samt gode råd til de tilbageblivende

jeg skuffet over den måde, mine bøger er blevet modtaget på. Mit bidrag har også ligget i eksperimenter med formidlingen af min forskning. Det har givet stor glæde, men også lussinger”.

Før styrede forskerne – nu styrer byrokraterne...

Universitetet over 40 år – er det gået frem eller tilbage?

”Det er gået tilbage. Oprørere og kreativitet har fået ringere vilkår. I dag skal man være kreativ på en måde, der fører til penge”, forklarer han og henviser til de store forandringer, som Universitetsloven fra 2003 har ført med sig:

”Før var forskerne dominerende på instituttet. Nu er det bureaukraten. Vi har fået ledelser, der gør en dyd ud af bureaukratiet. Pludselig kan man blive inviteret til dagsseminar om lean management. Det var sådan noget, vi gjorde grin med i 90’erne som noget Handelshøjskolenoget.

I dag er det at arbejde i grupper en nødvendighed, hvis man skal søge eksterne støttemidler. Så den individuelle forsker er en døende øgleart. Ikke at grupper som sådan er negativt, men det er nærmest blevet en tvang”.

Den ødelæggende konkurrence

”Og man skal bruge enormt meget tid på ansøgninger – nærmest som afhandlinger”.

Der er også stramme krav til publiceringsformer: ”Helst i anerkendte engelsksprogede tidsskrifter. For store dele af den forskning, jeg følger, virker det kastreende. Den substans, vi arbejder med, er dansk sprog. Hvordan skriver man på engelsk om det? Skal revl og krat oversættes til engelsk?

Styrelsen har fuldstændig totalitært ophøjet de publiceringsformer, nat og medicin har bedrevet, til også at gælde på humaniora. Nogle steder virker det fint, andre steder helvedes dårligt.”

En særlig bekymring handler om de

skærpede konkurrenceprocesser på alle niveauer:

”Hvor meget originalitet og oprør er der plads til i det system? I mit fag er det de gamle hanner, der sidder og bestemmer. Så man får sådan nogle muskelprojekter, store dataindsamlinger, hvor man sidder og tæller. Det er systematisk oprørs-bekæmpelse, og det er alvorligt, for universitetet bør være oprør, oprør mod de gamle, oprør mod teorier. Man gør alle til artige 12 talspiger. Man sidder artigt og søger om penge hos fonde, og så har man gamle hanner, der sidder og uddeler penge til de unge forskergrupper.

Det disciplinerer ad helvede til

Et sidste godt råd til uddannelses- og forskningspolitikkerne?

”Jeg mener, det er ødelæggende for humaniora, at man kører så entydigt på måleformerne. Når man dyrker nat- og sund-systemet, er det, fordi man har et kvantificerbart system. Men det system, mener jeg, er undertrykkende på mange humanistiske aktiviteter. Find en løsning på det problem.”

Et sidste råd til lederne?

”At lede kreative sjæle består i, at man lytter til dem. Det er primadonnaer, og det bør de være.”

Og til kollegerne?

”I skal holde sammen mod bureaukratiet. Og holde ud!”

Den manglende professortitel

43 år på universitetet – hvorfor blev Kjølner ikke professor?

”I perioden 1990 til 2003 søgte jeg flere gange, bortset fra de år, hvor jeg var institutleder. Og jeg er også blevet vurderet professoregnet ved flere forskellige universiteter. Så du må spørge dem, der ikke har ansat mig. Men måske er det på grund af mit dårlige netværksarbejde. Jeg er heller ikke så velsocialiseret, hvis du ser på min profil. Jeg har altid skrevet ting, der viste meget ud af huset. Det var ikke så mærkeligt i 70’erne, men siden har der været en udvikling, hvor den slags ikke tæller i systemet. Der er en helvedes bunke bøger, men hvor er artiklerne? Det tænder mig ikke med de der artikler. Jeg synes, at det krudt, man bruger på en artikel, fyrer man meget bedre af i en bog – en afrundet helhed.”

Betyder den manglende professortitel noget?

”Alle de gange, jeg søgte professorjob, hadede jeg, at jeg ikke fik dem. Jeg synes, det var for dårligt. Jeg forstod det ikke. Så jeg vil ikke stå i dag og sige, det ikke betød noget.

Når jeg ikke har søgt efter 2003 er det fordi, jeg altid har set lidt ned på de folk, der blev professorer i sidste øjeblik. Jeg synes, man som nyansat professor stadig skal have de bedste år foran sig. Det andet er, at jeg synes, jeg som type passer dårligt ind i systemet i dag. I dag arbejder man i grupper, man publicerer engelsksproget, og det er den side af jobbet, jeg har forsømt. Men jeg er på ingen måde en bitter mand i dag. Tværtimod. Jeg er opfyldt af taknemmelighed.”

lah

Penkowa – det sidste slag

FORSKERforum var med i byretten, da det måske sidste punktum i Penkowa-sagen skulle sættes med tiltalen mod hende for dokumentfalsk

”De sidste fem år har sagen hængt som en sort sky over mit liv – med pressens bidrag, med karikaturtegninger, sidestillinger af mig og Kurt Thorsen. Og da jeg troede, det hele var overstået i 2013, gik der kun to måneder, så startede det hele forfra. Selv da UVVU frifandt mig i juni, reagerede man ved at kritisere UVVU. Så jeg håber, retten har en lille bitte smule forståelse for, at sagen vækker følelser for mig.”

Sådan lød de sidste følelsesladede ord fra Milena Penkowa, da hun sluttede rets-seancen. Med skrøbelig røst og et stænk af en tilforladelig fynsk accent, appellerede hun således til dommerens og lægdommernes menneskelige sider. En plaget kvinde, trukket frem og tilbage gennem offentligheden, bad om forståelse.

Penkows appeller

Men for FORSKERforums retsreporter var der en undertone. Hvis man har fulgt Penkowa-sagen, vækker denne bøn erindring om en tilsvarende appel, som Penkowa tilføjede, da hun i 2003 var blevet bedt om manglende oplysninger omkring de dyreforsøg, hun delvist baserede sin doktordisputats på.

”Jeg har ikke kunnet gøre dette endnu tidligere pga. en meget ulykkelig hændelse i min familie. Onsdag d. 14. maj forulykkede

min mor og min søster i Belgien i bil, hvorefter jeg har brugt meget tid på hospitalet og især begravelsen.”

Eller en fra anden retssag. Nemlig i 2010, hvor Penkowa blev idømt tre måneders betinget fængsel for underslæb og dokumentfalsk, fordi hun havde misbrugt sin kassererpost i Dansk Selskab for Neurovidenskab til at stikke 27.000 kroner i egen lomme og forsøgte at kaste skylden på en studerende.

Også dengang tilføjede Penkowa en appel til rettens menneskelige forståelse, da hun ifølge retsbogen forklarede, at hun stort set ikke havde været på universitetet i den periode, bedrageriet havde fundet sted:

”I perioden 1. januar til 31. december 2007 var hun ikke ret meget på universitetet. Hendes mor fik kræft, og sygdommen havde et kaotisk forløb. Hun sad i strålehalten i det meste af perioden, men var fortsat afdelingsleder, forklarer Milena Penkowa i retten.”

Penkows mors skæbne er et af de flittigt omtalte elementer i hele denne saga. Som de fleste kan regne ud, blev hun ikke trafikdræbt og begravet i 2003. Hun blev ganske vist behandlet for kræft, men strålebehandlingen fandt sted i 2006 og ikke 2007, har Pirinka Lyager selv fortalt BT. Til dette kunne KU tilføje, at Penkowa i 2007 var på arbejde næsten dagligt.

UVVU-dom et trumfkort

Men Milena Penkowa vidste formentlig godt, at det ikke var domsmændenes medfølelse, der skulle redde hende fra yderligere straf. Håbet lå i de hårde, juridiske teknikaliteter. Hvem skal bevise hvad, og hvad kan positivt lade sig bevise?

3 måneder før retssagen var hun netop gået fri af endnu en uredelighedsdom, da UVVU kom frem til, at det ikke endegyldigt kunne udelukkes, at hun faktisk havde foretaget de rotteforsøg, som ikke var ordentligt dokumenteret.

Denne UVVU-dom var en af forsvareren Kåre Pihlmanns trumfkort, som han gladeligt spillede. Dels ved at forsøge at få sagen mod Penkowa afvist med henvisning til, at UVVU allerede havde rensset hende. Dels ved flittigt at referere til

UVVU-dommen i sit generelle forsvar.

”Min opfattelse er – som det også er UVVU’s – at rotteforsøgene er udført,” sagde Pihlmann blandt andet i sin procedure.

Formentlig vel vidende, at UVVU specifikt ikke havde forholdt sig til de 750 såkaldte Barcelona-rotter, som retssagen handlede om.

Men en juridisk sandhed har mange vinkler og fremstillinger – formentlig også flere end de videnskabelige sandheder. Og lægger man de to sammen, får man lidt af en multiplikationsfaktor.

Absurd forsvarsopgave

At argumentere for, at Penkowa ikke selv havde fabrikeret de papirer, hun brugte til at dokumentere rotteforsøgene i Barcelona, brugte Pihlmann ikke lang tid på i proceduren. Den opgave virkede da også nærmest absurd. Penkowa forklarede i forbindelse med kritikken af sin doktordisputats, at samarbejdspartneren Juan Hidalgo havde lavet forsøgene. Da Hidalgo selv afkræftede dette over for KU, ændrede hun forklaring til, at det var sket hos laboratoriet RRRC og sendte kontrakter og diverse skrivelser med RRRC-logo. Den købte Ralf Hemmingsen. Siden kunne Weekendavisen fortælle, at der aldrig har været et RRRC-laboratorium i Spanien. Firmaet findes i USA, men blev oprettet, efter forsøgene skulle have fundet sted.

I retten kunne anklageren supplere bevisførelse med indholdet af Penkows beslaglagte computer. Her lå alle dokumenterne stadig, og politiets IT-teknikere kunne fastslå, at kontrakten med RRRC, der var dateret 1998, blev oprettet som dokument i 2003. Logoet var taget fra det amerikanske RRRC, som først designede logoet i 2002. På nogle dokumenter sad logoet i venstre side eller på midten, på nogle stod der et andet firmanavn nederst på papiret.

Rektor Hemmingsen i vidneskranken

Sådan tromlede anklageren frem. Imens sad Penkowa uden at fortrække en mine, kun let, næsten meditativt drejende fra

Januar 2009. Penkowa får overrakt årets eliteforskerpris af kronprinsesse Mary. Siden er det gået nedad med UVVU-domme, flere retssager og tilmed forfulgt af rygter om amoureuse affærer med dekan Ralf Hemmingsen og videnskabsminister Helge Sander...

side til side på sin kontorstol, som hun havde gjort det meste af retssagen.

Men forsvareren havde naturligvis sin strategi om at dreje fokus over på et mere usikkert punkt: Kunne anklageren bevise, at rotteforsøgene ikke havde fundet sted? Nuvel, man havde ikke kunnet finde RRRC, men kunne man dermed udelukke, at et sådan laboratorium fandtes?

Sådan spurgte forsvarer Kåre Pihlmann, og samtidig trak han KU-rector Ralf Hemmingsen frem som sandhedsvidnet på, at RRRC faktisk fandtes.

Ugen inden procedurerne var Ralf Hemmingsen i vidneskranken blandt andet for at fortælle om den telefonsamtale, han havde med en ansat, som angiveligt var forskningsansvarlig hos RRRC. En samtale, hvor personen bekræftede at laboratoriet fandtes, og at man havde lavet Penkows rotteforsøg. En samtale, der ifølge Ralf Hemmingsen selv var afgørende for, at han følte det "sandsynliggjort", at Penkowa havde rent mel i posen.

Problemet var bare, at rektor ikke havde lavet et notat om samtalen. Og hans erindring om de ti år gamle begivenheder var meget ringe.

Så jeg håber, retten har en lille bitte smule forståelse for, at sagen vækker følelser for mig

Milena Penkowa

Forsvarer: stol på KU-rector

Men trods Pihlmanns lettere hoverende attitude over for Ralf Hemmingsen gjorde han alligevel Hemmingsens udsagn til et centralt punkt i forsvaret, sammen med det notat fra 2011 hvor Hemmingsen på efterskud rekonstruerer samtalen med RRRC-medarbejderen.

"Retten bør tillægge det stor betydning, hvad en rektor for KU fortæller i retten om at have talt med en person, og en rektor udarbejder en egentlig skriftlig erklæring omkring det – underskrevet af prodekanerne. Hemmingsens notat er helt neutralt. Personen bekræfter, at firmaet har eksisteret, at der var foretaget eksperimenter i Spanien med et stort antal rotter," sagde Pihlmann i proceduren.

Med dette og andre argumenter forsøgte forsvareren at konkludere som UVVU: Vi kan ikke endegyldigt udelukke,

at rotteforsøgene kan have fundet sted, og enhver tvivl må komme den anklagede til gode.

Forældelsesfaktoren

Forsvarets trumfkort og største håb lå dog til sidst: spørgsmålet om forældelsesfristen.

Penkowa blev anmeldt til politiet for dokumentfalsk i 2011. I 2013 valgte anklageren imidlertid at lægge sagen ned. Begrundelse: Simpelt dokumentfalsk har en forældelsesfrist på fem år, og det ville ikke kunne bevises, at der var tale om groft dokumentfalsk.

Det var først efter en klage fra KU til Kammeradvokaten, at politiet genoptog sagen.

"Dengang fandt jeg ikke, der var tale om grov karakter. Men dengang kendte man ikke tiltaltes forklaring. Og fordi, der ikke var praksis omkring den slags sager, sluttede jeg sagen. I dag kan vi se, at beviserne er langt bedre, end de så ud dengang," argumenterede anklageren.

Hun henviste blandt andet til, at en uredelighedsdom ville have betydet et totalt stop for Penkows karriere med prestige og høje lønninger, og når hun forsøgte at undgå dette med falske dokumenter, er der tale om grov dokumentfalsk.

Stykke 1 eller 2?

Forsvarer Kåre Pihlmann følte sig til gengæld ganske sikker på, at der højst kunne være tale om simpelt dokumentfalsk.

"Der er ikke opnået eller tilstræbt økonomisk vinding. Anklageskriftet forsøger sig med spekulative betragtninger. Men det er blot forsøg på at puste det op, for at presse sagen ind i stk. 2 og undgå forældelse," lød det fra Pihlmann med henvisning til straffelovens § 172 stk. 2, der netop handler om groft dokumentfalsk.

Og således blev sagen om Penkows rotter slutteligt kogt ned til at handle om § 172 stk. 1 eller stk. 2.

Jura er en sælsom disciplin, hvor sandhed og retfærdighed – hvis noget sådan findes – hurtigt kan fortone sig i juridiske formalia og teknikaliteter. Om Penkowa har forfalsket dokumenter eller ej, er måske i sidste ende ligegyldigt for dommens udfald.

Dommen blev afsagt 30. september – efter FORSKERFORUM var gået i trykken.

Rektors dårlige hukommelse

Ralf Hemmingsen fik ikke lavet et notat om sin dekan-samtale om rotterne i Spanien. Og hans hukommelse om samtalen, hvad der blev sagt, hvad personen hed, hvilket sprog og hvor, han havde nummeret fra, er et stort hul, afslørede afhøringen i retten.

– "Jeg erindrer, at jeg har haft telefonisk kontakt med en medarbejder i RRRC. Jeg kan ikke huske navnet eller hvem, der gav mig nummeret," fortalte Hemmingsen.

Forsvarer Kåre Pihlmann brugte anledningen til at stikke lidt til KU-rectoren.

– "Jeg forstår, du er professor i psykiatri. Har du ofte kæmpet med at skulle huske den slags ting?" ville Penkows forsvarer vide.

– "Det giver ikke ekstraordinær god hukommelse at være psykiatri-professor," lød det tørre svar fra Hemmingsen.

– "Hvordan ved du, personen var forskningsansvarlig?"

– "Det husker jeg ikke."

– "Hvilket sprog foregik samtalen på?"

– "Det husker jeg ikke. Min hypotese er engelsk, da jeg ikke kan tale spansk."

– "Du lavede ikke et notat omkring samtalen, hvorfor?"

– "Det har jeg ikke erindring om."

– "Er du bekendt med forvaltningslovens regler om notatpligt?"

– "Det er jeg blevet."

Hemmingsen forklarer også, at grunden til, at han selv undersøgte rotteforsøgenes ægthed, i stedet for at overlade det til det internationale panel, der skulle give en 'second opinion' på Penkows doktordisputats, var at Penkows forsvarer var begyndt at komme med indsigelser omkring det spørgsmål, og Hemmingsen frygtede, der ville gå juristeri i sagen.

Vor mand i rummet

12. sept. kl. 2.51 d. 12. sept.

Det første danske rumeventyr endte lykkeligt, da astronauten Andreas Mogensen sammen med en kasakhstaner og en russer landede sikkert på en øde slette i det centrale Kasakhstan. Ifølge NASA foregik turen ned til Jordan fra Den Internationale Rumstation i 400 kilometers højde efter bogen og fejlfrit.

Og den danske nationalfølelse fik nok et nøk opad, for vores mand havde klaret de ti døgn til UG. Andreas Mogensen havde under sit ophold på rumstationen gennemført en lang række videnskabelige opgaver. **Missionschef Roland Luettgens** fra det fælleseuropæiske rumagentur ESA opsummerede vor mands præstation som ”mere end godkendt”.

Det journalistiske nærhedsprincip: Mor var med

Det danske rumeventyr blev minutløst dækket i pressen; både opsendelse og landing blev live-dækket som en månelanding i 1969.

De journalistiske nærhedsprincipper betød også, at vi blev sat ind i, om astronautens mor Lisa Bjerregaard var bange for sønnens tur.

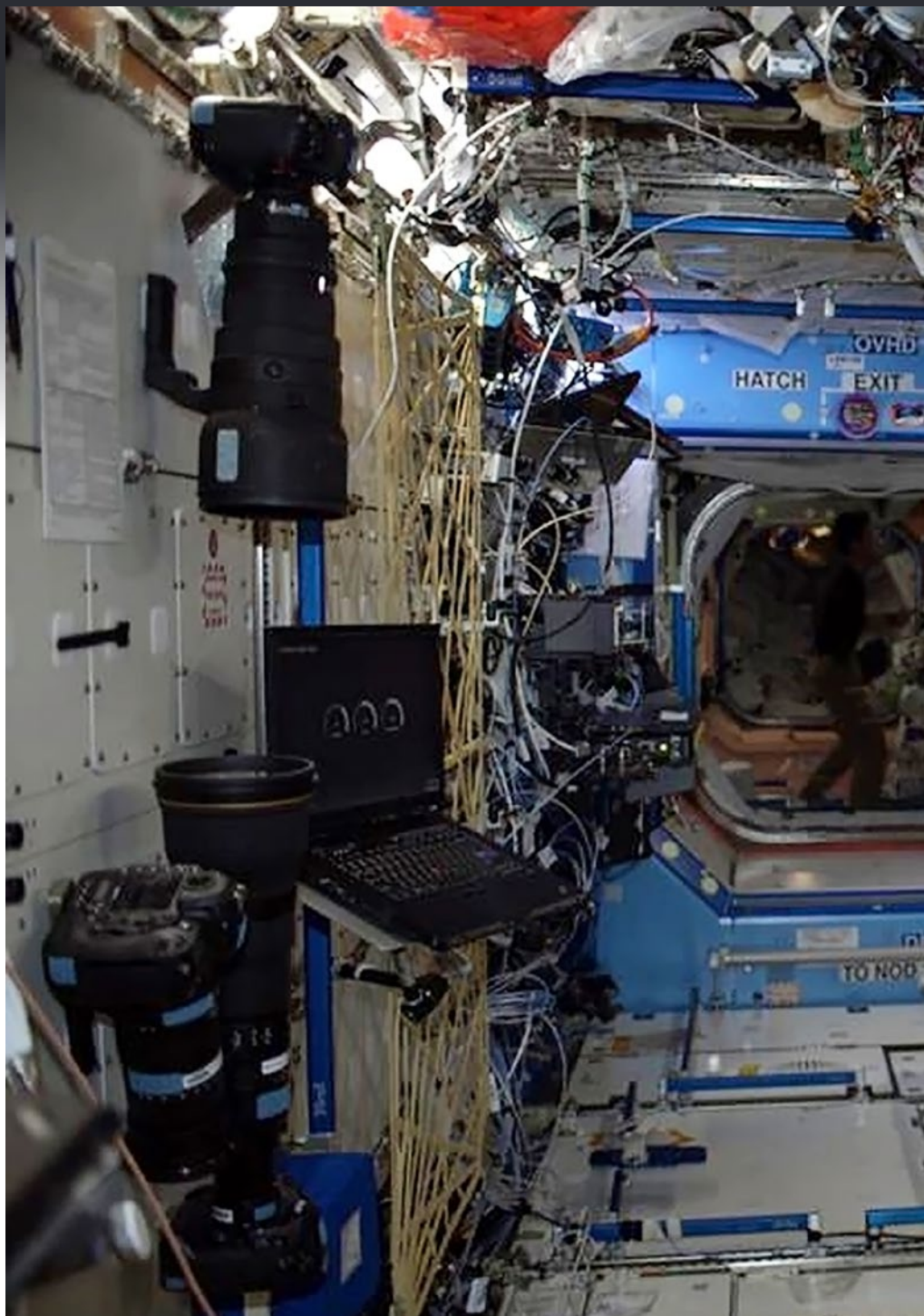
Astronautens kone var dog ikke mere bange, end at hun sov den nat, rumskibet landede. Af en transmitteret rumsnak med manden fremgik af hendes kejtede spørgsmål, at hun led af alien-angst for, om astronauten, der rejste ud, nu også var den samme som ham, der kom hjem? (Efter hukommelsen lød spørgsmålet: ”Tror du, din oplevelse derude vil forandre dig?”).

Vor mand i rummet blev behørigt hyldet efter hjemkomsten, dels ved et velbesøgt pressemøde og dels i audiens hos **Majestæten**, i øvrigt sammen med videnskabsminister **Esben Lunde Larsen**. Til læsernes orientering var Majestæten iført en prunkløs grøn jakke, astronauten et stort smil og videnskabsministeren et pletfrit, ulasteligt sort jakkesæt og et moderne blåstribet slips (Helge Sandermodellen).

Tis-test og kropskondom

Vores mand i rummet var ifølge presse-dækningen den travleste i rumskibet.

En del af eksperimenterne er af

fysiologisk karakter, hvor Andreas selv lagde krop til som forsøgskanin. Andre forsøg gik ud på at afprøve ny teknologi, og han løste også en række tekniske opgaver.

Som *fysisk forsøgskanin* skulle han bl.a. afprøve et nyt tortur-lignende redskab til at måle, hvor meget muskelstyrken falder, når kroppen er i vægtløs tilstand. Han var også iført et tætsiddende kropskondom kaldet SkinSuit. Dragten pressede rygøjlen sammen på samme måde, som tyngdekraften gør her på Jorden. Uden sådan en dragt risikerer astronauterne at blive op til syv centimeter højere under ophold i rummet, og det kan føre til smerter i ryggen.

- Som *laborant* skulle han teste vandrensning af tis (Tis bliver allerede nu til drikkevand på rumskibe, men et dansk vandrensningssystem gør det muligvis smartere).
- Som *tekniker* skulle han teste fjernstyring af tre robotkøretøjer, styret med et særligt joystick, der lader føreren, når dens gribeam møder modstand. Og han skulle tage fotos af lyn over tordenskyer samt arbejde med et SOLAR-instrument, der måler Solens elektromagnetiske stråling.

225 mio. forskningskroner – med returkøb

Projektet var en del af det fælleseuropæiske rumforskningsprogram, som

Foto: BoFoto via Twitter

8. september: Her tester vores astronaut det tætsiddende kropskondom kaldes Skin-Suit samt MobileHR til motionsovervågning i Den Internationale Rumstation ISS.

Danmark bidrager med 225 mio. kr. til årligt. Det er dog ikke penge ud ad vinduet, for der er modkøbs-klausuler knyttet til det, så ESA skal købe produkter og know-how hos danske firmaer for mindst samme beløb. ”Derved kan højteknologiske og innovative arbejdspladser fastholdes og udbygges i Danmark gennem et samarbejde med ESA og højteknologivirksomheder i Europa. For mange danske virksomheder og institutioner udgør ESA-aktiviteterne en helt afgørende del af deres adgang til den nyeste viden og teknologi” (Uddannelsesministeriet).

Våben- og højteknologifirmaet

TERMA er den største danske interessent, bl.a. igennem deltagelse i udvikling af en robotarm. (TERMA er kendt i FORSKERforum, fordi TERMA-direktør Jens Maaløe som formand for INNOVATIONSfonden og højtrangeret medlem af Dansk Industri) den mest magtfulde person i dansk fondsforskning (se FORSKERforum 287 og næste side i dette nummer).

Det er dog ukendt, hvor stor en returandel af de 225 mio. som TERMA har fået.

Unge drages mod rumteknologi

DTU Space er den offentlige forskningsinteressent i rumforskning. Her er

astronaut Mogensen tilknyttet som *adjungeret lektor*.

Og DTU Space’s institutdirektør **Kristian Pedersen** var ikke uventet begejstret. Han udtalte forventning om, at projektet vil være et løft til dansk højteknologiindustri, og at det vil inspirere unge til at studere rumteknologi:

”Andreas Mogensen er en rollemodel og et fyrtårn indenfor dansk rumfart. Han vil uden tvivl styrke unge menneskers interesse i rumforskning og forhåbentligt inspirere nogle af dem til at læse Geofysik og Rumteknologi her på DTU”.

Forskningsmagtens sociale fa

Eliten bor i 2900 Hellerup og nordpå. Og de har fællestræk på uddannelsesbaggrund, livsformer og blik på verden, konstaterer soci

”De mest centrale personer i forskningsfondenes pengetræk, som FORSKERforum har kortlagt, er ikke professorer eller lektorer, men derimod en lukket gruppe bestående af erhvervsfolk, økonomer med forvaltningsmagt, forskere fra anvendte tekniske og naturvidenskabelige områder, som danner en snæver elite – og som også har fælles sociale træk”, forklarer sociolog **Christoph Ellersgaard**, som stod bag en meget omtalt magt-netværksanalyse, der udpegede den danske

magtelites 423 magtpersoner.

”De fælles sociale træk for forskningspengenes elite er påviseligt, at de klumper sig sammen i ’subkulturer’ eller ’parallelsamfund’ efter bosted. Det betyder, at de sandsynligvis deler præferencer og livsformer. Det er et fællesskab om et elitært, bestemt blik på verden, som kan være demokratisk betænkeligt, for det prioriterer noget bestemt og fravælger noget andet. Og det er slet ikke ligegyldigt, for disse personer har jo hver for sig

og sammen stor indflydelse på fordelingen af forskningsmidler og dermed, hvad der forskes i”.

Det siger sociologen på baggrund af FORSKERforums studie i, hvor de 30 mest magtfulde i forskningspengenes magtværk bor og hvad der er deres uddannelsesbaggrund. (Registreringen udpegede 75 magtpersoner med relation til de 13 største forskningsfonde (FORSKERforum 287/september)).

Bosted: 2920 Charlottenlund

FORSKERforums oversigt fortæller, at over halvdelen af forskningsfondspengeeliten bor i de eksklusive eller højstatusområder: **Ti i København-elite er bosat i postnumrene 2900-2970 fra Hellerup og nordpå – påfaldende mange i 2920 Charlottenlund. 4 andre er bosat andre steder nær på (Birkerød eller Lyngby. Fire er bosat i København C eller Frederiksberg.**

Ti er bosat i provinsen – typisk lokale rektorer eller professorer (3 ud af 4 i Århus C eller Højbjerg).

Ellersgaard forklarer mønstret: ”Forskningsmagtens sociale mønster ligner vores hovedanalyses magtelite – kernen af magtnetværket – på 423 personer fra erhvervslivets top, politikere, embedsmænd og fagbevægelsen m.fl. – men forskningsfondseliten er lidt mindre københavnertung end vores hovedanalyse, hvilket afspejler, at universitetsmiljøet er en så tung statslig institution, at det faktisk kan tiltrække elitefolk, som så klumper sig i provinseeliternes favoritområder omkring de øvrige universitetsbyer”.

Eliten søger og vælger fælles subkultur

”De 30 fra forskningsfondspengenes elite klumper sig sammen i ’subkulturer’ eller ’parallelsamfund’, hvis man ser på deres boligvalg. Det understreger ikke bare, at de tilhører eliten, men at de selv er klar over det og aktivt vælger at søge sammen med andre fra elite-folk. Som del af overklassen bosætter de sig sammen med andre fra overklassen”.

For overklassen er områderne fra Hellerup og nordpå populære i magteliten: ”At så mange i magteliten vælger Charlottenlund kan ikke kun skyldes den smukke natur. Områderne i Brønshøj omkring

Top-30 fordelt på uddannelse og postnummer

TITEL OG NAVN	UDDANNELSE	ADR
1. Fondsformand Jens Maaløe (Terma,DI,InFonden)	Ingeniør	2900
2. Fondsdir. Birgitte Nauntofte (NOVO-fonden)	Medicin	2920
3. Professor Nina Smith (AU /Carlsberg-fonden)	Økonom	8544
4. Fondsfmd. Fl. Besenbacher (Carlsberg,InFonden)	Nat. (fysik)	8000
5. Rektor Brian Bech Nielsen (AU/AUs f-fond)	Nat (fysik)	8240
6. Professor Anja Boisen (DTU/InFonden)	Nat (fysik)	3460
7. Fagfor.formand Cl. Jensen (CO-metal/In/fonden)	Smed	5485
8. Dir. Steen Riisgaard (Novozymes, Novo-Fonden)	Nat (bio.)	2800
9. Dir. Karsten Dybvad (DI, NovoFonden)	Politologi	2920
10. Uni-dir. Peter Lauritzen (RUC)	Politologi	2920
11. Adm.dir. Mette Vestergaard (Mannaz A/S)	Økonom (cand.merc)	3460
12. Prof. S-P. Fuchs Olesen (Grundf-fond, Carlsbergf)	Medicin	2930
13. Eks.dir. Jørgen Søndergaard (SFI)	Økonom	1370
14. Fondsformand Sten Scheibye (NOVO, NovoF)	Nat (kemi)	2960
15. Professor Jan Rose Skaksen (Rockwool-fondet)	Økonom	2920
16. Eks-rektor Jens Nørgaard Oddershede	Nat. (fysik)	5330
17. Professor Lars Stemmerik (KU, Carlsberg-F.)	Nat. (geol.)	2300
18. Eks.dir. Alfred Møller Josefsen (IRMA)	Økonom (cand.merc.)	4600
19. Professor J. O. Lunde Jørgensen (AU,AUs f-fond)	Medicin	8240
20. Eks.dir. Jesper Eigen Møller (DI)	Økonom (cand.merc.)	2960
21. Dekan Martin Philip Bendsøe	Ingeniør	2800
22. Eks.dir. Peter Schütze (Nordea, Lundbeck-fond)	Økonom	2920
23. Rektor Hanne Leth Andersen (RUC)	Humaniora	2000
24. Rektor Anders O. Bjarklev (DTU)	Ingeniør	4000
25. Dir. John Finnich Pedersen (Siemens/DI)	Økonom (cand.merc)	2970
26. Forsk.dir. Birgitte Skadhauge (Carlsberg/DI)	Agronom	3460
27. Rektor Ralf Hemmingsen (KU)	Medicin	1800
28. Rektor Henrik Øregaard Dam (SDU)	Jura	5210
29. Forsk.chef Charlotte Rønhof (DI)	Ingeniør	2920
30. Rektor Per Michael Johansen (AAU)	Ingeniør	9100

Kilde: FORSKERforums netværksanalyse (se FORSKERforum 287)

Bemærkning: Personens ansættelsessted og evt. centrale fondsposter er oplyst

Ordforklaring: InFonden = Innovationsfonden

Utterslev Mose er da også naturskønne, men her bor ingen fra eliten. Lyngby-motorvejen danner også et tydeligt skel, for kun ganske få har slået sig ned på vestsiden. Og generelt er elitens boligområder uden etageejendomme”, konstaterer Ellersgaard.

”Det fortæller, at medlemmer af magteliten med meget høje indkomster i forhold til befolkningen er villige til at betale for at bo tæt ved hinanden og tage del i den livsform, som Nordsjællands mest eksklusive kvarterer giver adgang til. Vores hovedanalyse peger entydigt på, at for erhvervseliten – med den stærkeste privatøkonomi – er det næsten nødvendigt at bo her, og det sætter nogle standarder”.

Et skjult netværk uden de officielle

”Når man så bevidst klumper sig sammen i eliten fortæller det jo, at der er noget i spil. Folk der bor i samme områder deler oftere de samme præferencer og livsstil. De bor op og ned ad hinanden og løber ind i hinanden hos bageren på Jægersborg Alle, på Rungsted havn eller på Frederiksbergs villaveje ...”, forklarer han.

”Der er altså et uformelt netværk udenfor det, vi kender (vores netværksanalyse fortæller jo kun om de registrerede organer og netværk). De har relativt ens livs- og boforhold. Nogle har uddannelser til fælles. De mødes og kender hinanden – måske tilmed privat. Det betyder – alt andet lige – at de også tenderer til at ligne hinanden, såvel i livsstil som i livsanskuelser og i verdensblik.

Ellersgaard har sammen med Anton Grau Larsen lavet ph.d.-afhandling om magtens netværk. De har oplistet og kortlagt officielle organer i det stort datasæt. De afviser en forestilling om, at der findes flere uafhængige og adskilte eliter, hhv. for erhvervsliv, stat, uddannelse, kulturliv osv.:

”Det viser sig, at der faktisk findes en elite over alle de andre eliter. Øverst i samfundet er en lille kreds af mennesker forbundet med hinanden på kryds og tværs, og de træffer dagligt beslutninger, som får afgørende betydning for resten af befolkningen” (”MAGTELITEN – hvordan 423 danskere styrer landet”, Politikens forlag, maj 2015)

Økonomer og tek-nat

– styrer forskningsverdenen

Oversigten over de 30 topfolk fortæller om en fagfordeling, hvor der er 8 økonomer (inkl. cand.merc), 7 fra anvendt nat (fysik, nano, biologi), 5 ingeniører, 4 medicinere, 3 politologer/jurist og kun 1 humanist.

”Der er en enorm påfaldende skævhed, hvis man ser på fagfordeling, for det svarer slet ikke til studentermassens sammensætning og heller ikke til personalessammensætningen på universiteterne. Oversigten fortæller tydeligt, at det er nogle fagområder, som har magten til at disponere på alle videnskabers vegne. Indgår man i forskningsmagtens netværk er man jo med til at bestemme, hvad fremtidens arbejdskraft skal kunne, hvad forskningspengene skal bruges til, og hvad vi alle sammen skal leve af. For en beslutningstager er det nogle af de vigtigste spørgsmål, man kan være med til at svare på. Og de deltager i netværket både ved at udpege forskningsfelter, uddele penge og i øvrigt ved at sidde med i rådgivning for statslige organer”, forklarer Christoph Ellersgaard.

”Dem med pengemagt i fondene og dem, som høres af politikerne, har et relativt ens politisk-økonomisk syn på verden. Det er især de anvendte og erhvervsrettede teknisk-naturvidenskabelige fagområder. Og så er det selvfølgelig økonomer, som repræsenterer en bestemt type forvaltningsmagt, nemlig konkurrencestatens rationalitet i nytte- og produktivets-orientering - eller som det hedder i den politiske terminologi ’vækst og velfærd’. Der er fokus på teknologi som er omsættelig i erhvervslivet og industrien. Eliten repræsenterer i den forstand i forbavsende grad den samme interesse”, mener Ellersgaard.

Humaniora fraværende

Han studser lidt over, at der kun er en enkelt jurist (SDU-rector Henrik Dam) blandt de 30:

”Djøl’erne er ellers velrepræsenterede i vores generelle 423-netværk, og her fylder juristerne en del. Djøl’erne udgør kun en pct. af befolkningen, men i Folketinget sidder de på 40 pct. af pladserne! Men der

er da 4-5 nuværende eller fhv. offentligt ansatte djøl’ere blandt de 30”.

”Mens nogle taler om den kulturelle elites samfunds betydning – som smagsdommere og kulturbærere – så er der kun en humanist blandt de 30 i forskningseliten, nemlig RUC-rector Hanne Leth Andersen. Humaniora har stort set ingen repræsentation blandt de, der bygger bro mellem forskningsfondene. Det dokumenterer helt klart, at hvis humaniora har oplevelsen af at blive holdt udenfor, så er det ikke helt forkert. Kultur og eksistens fylder ikke ret meget hos forskningseliten, i hvert fald ikke fagligt”, siger Ellersgaard.

Frasortering af andre syn på samfundet

Samlet giver fællesskabet om økonomisk højstatus, uddannelsesbaggrund og bosted alt andet lige også, at man har fælles livs- og samfundssyn:

”Men denne fælles interesse i eliten i vækst og velfærd, teknologi og erhvervsproduktivitet betyder også fravalg af andre vinkler. De interesser forstærkes af deres ’private’ subkultur. Når fokus er på vækst og velfærd og teknologipolitik, så er der ikke plads til blødere områder som miljø, dannelse, kultur eller bredere samfundsproblematikker. Det fortæller, at eliten agerer ud fra en fælles forståelse af konkurrencestatens rationalitet, og at man har et bestemt blik på, hvad der er samfundsproblemer, fordi noget er fraseret”, siger han.

Og når nogle mener, at Ellersgaards netværksanalyse overdramatiserer og personificerer magten, svarer han:

”Selvfølgelig betyder det noget, hvem der har magt og hvad de har af fællesskaber og hvad de er fælles om. Men få nationer er så ’klasseblinde’ som danskere. Vi har en forestilling om at leve i et meget lige samfund. Derfor kan hofjægermester, kammerherre, arving til industriformue, ejer af et slot og en ø i Caribien m.m. Christian Kjær uimodsagt afvise, at han er overklasse ved at sige: *’Hvem er det, du kalder overklasse? Jeg synes ikke rigtig, vi har en overklasse herhjemme. Jeg er dus med alle – de kalder mig Christian’ ...*”

De vigtigste personer i forskermagtens top-30

Formændene i Innovationsfondens, NovoFondens og Carlsbergfondets sidder i toppen af forskningspengene magtliste

Forskermagtens personbiografier

FORSKERforums liste over den danske forskningsfunds-elite er registreret med udgangspunkt i personnetværket omkring de 13 største forskningspengetanke (Innovationsfonden, NOVO-fonden, forskningsrådene m.fl.) samt det relaterede netværk.

Her er oplistet biografier på de mest centrale i top-30 med data på deres job og de netværksrelationer, som kvalificerer dem til at komme på listen. Det fortælles også, hvis de rangerer i **den generelle MAGTELITES top-423** baseret på elitepersonernes netværk (jf. Ellersgaard/Grau Larsen 2015).

Hovedprincippet for at **kvalificere sig til forskernetværks-listen** er særligt, at

- personen har mere en post i et forskningsrelateret organ samt mindst en post i et andet organ. Eller er kriteriet særligt, at
- jo tættere en person er på **fonds-pengetankene**, jo højere personscore (bl.a. en konsekvens af, at formænd og bestyrelsesmedlemmer i de 13 pengetanke teknisk hver er tildelt en mindre ekstra startscore, for at markere organets / deres særlige magt).

For at eksemplificere, at også andre magttypen end pengemagt er aktive, er der fremdraget tre forskellige magtorganer uden (direkte) bevillingsmagt:

- Rektorkollegiet,
- det politisk nedsatte Kvalitetsudvalg (Jørgen Søndergaard-udvalget) samt
- VL-gruppe 42 (VL-grupperne er mødesteder på tværs for topchefer inden for det offentlige og private).

1. Fondsformand Jens Maaløe (Terma,DI, InFonden). Ingeniør.

Maaløe indtager topplassen, dels fordi han er formand for Innovationsfondens 1,6 mia. fondsbevillinger (2015-uddelingen). Fonden spænder fra forsknings- til industristøtte til projekter inden for forskning til innovation. Bestyrelsen har stor frihed til at udpege satsningsområder, direktøren har stor magt til at designe politikken og i praksis har fonden selvstændig bemyndigelse til at bevilge millioner til forskere, firmaer og igangsættere.

Maaløe er nr. 80/423 i den generelle MAGTELITE.

Maaløes personlige netværk er især præget af, at han sidder i arbejdsgiverorganisationen DI's hovedbestyrelse og tilmed er formand for dennes forskningsudvalg. Poster i andre netværk relaterer sig til NKT-Holding og Top-Danmark, samt den interessante VL-gruppe 42 (hvor også nr. 2, 10, 11, 13, 21, 22 er medlemmer).

2. Fondsdir. Birgitte Nauntofte (NOVO-fonden). Mediciner, ph.d.

Hun indtager andenpladsen, fordi hun dels er direktør for Novo-fonden (2009-) – som er storsponsor for KU – og er placeret i forskellige statslige rådgivningsorganer. Hun netværks-scorer også på at være medlem i VL-gruppe 42, hvor hun mingler med andre magtfulde. Hun sad også med i det kontroversielle Kvalitetsudvalget (Jørgen Søndergaard-udvalget), som tjekkede uddannelsessystemet (2014).

Hun har en fortid som forsker, professor og prodekan ved KU-sund'.

3. Professor Nina Smith (AU /Carlsbergfonden). Økonom, ph.d.

Hun scorer først og fremmest ved at sidde i Carlsbergs og Carlsbergfondets bestyrelse, men sidder også i andre (ikke-forskning) bestyrelser. Hun var også med til at rådgive i Kvalitetsudvalget (2014). Hun er nr. 115/423 i MAGTELITEN.

Hun er økonomiprofessor og velrenommeret forsker på AU, prorektor (2007-09). Hun sidder i en række bestyrelser, har tidligere været økonomisk vismand og har gennem årene siddet i et utal af offentlige kommissioner, fx Forskningskommissionen (2001), Velfærdskommissionen (2005), Globaliseringsrådet (2006) m.fl.

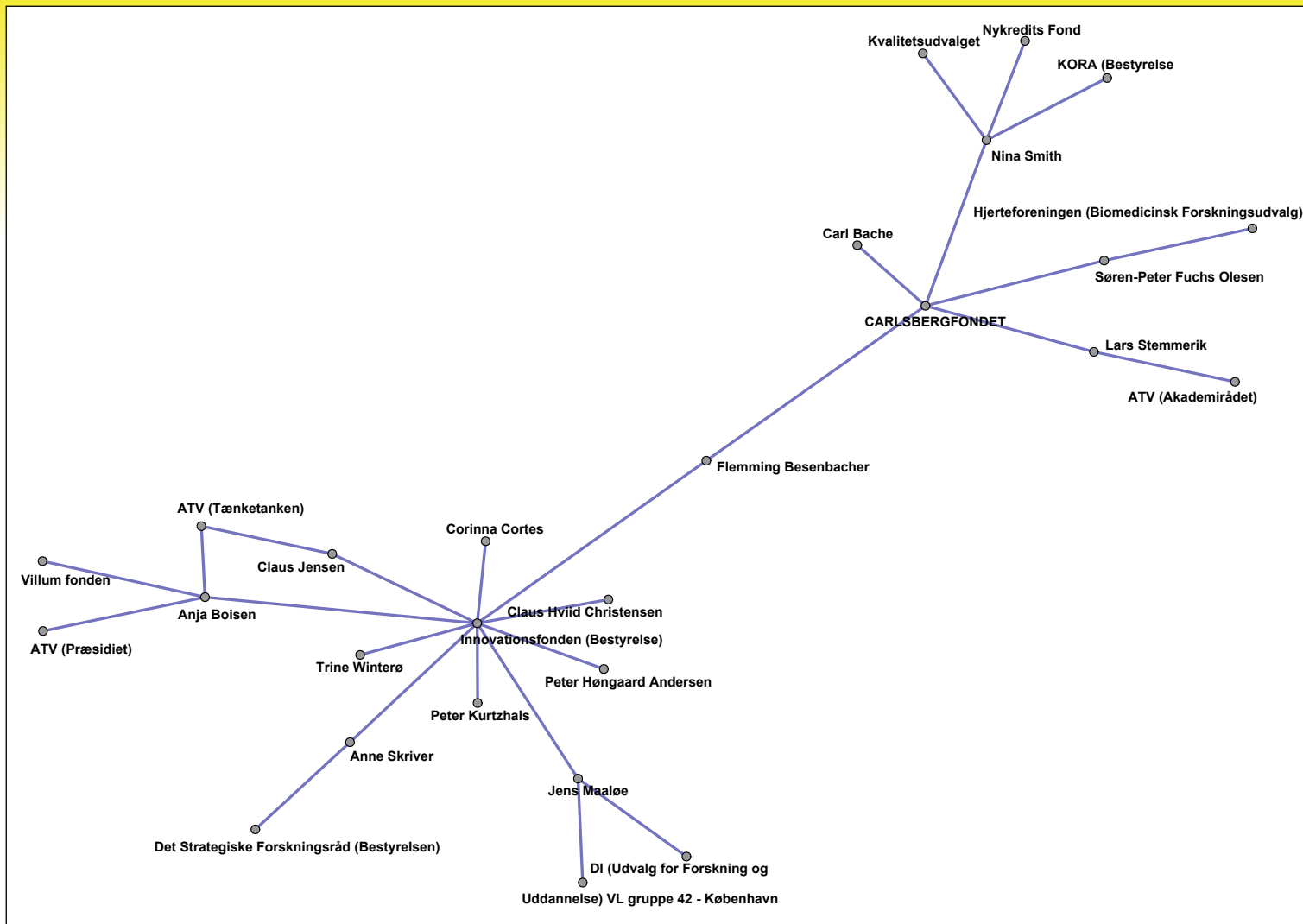

4. Fondsfmd. Fl. Besenbacher (Carlsberg, InFonden). Nat. (fysik), ph.d.

Besenbacher er en klar topscorer, fordi han sidder i to fondsbestyrelser: Formand for Carlsbergfondet og menig medlem af Innovationsfondens bestyrelse. Herudover sidder han også i Tuborgfonden, samt i VL-gruppe i Aarhus, hvor han bor. Han var en af få danske eksperter indkaldt til World Economic Forum (Davos 2013).

Besenbacher er 135/423 i MAGTELITEN.

Han er fysikprofessor på AU, direktør for Nanocentret. Medlem af utallige advisory boards internt og eksternt. Af hans cv fremgår mange publikationer og patenter.

Grafikken viser hvordan person-netværkene er mellem to af de 13 centrale pengefonde i forskerverdenen: Innovationsfonden og Carlsbergfondet m.m.

5. Rektor Brian Bech Nielsen (AU/AUs f-fond). Nat (fysik), ph.d.

AUs rektor kvalificerer sig som højs-trangerede rektor gennem sin relation til AUs egen forskningsfond (AU har som eneste uni' sin egen fond, som er baseret på formuen fra salget af Cheminova).

Tidligere, institutleder og vicedirektør for AUs nanocenter, iNANO.

6. Professor Anja Boisen (DTU/InFonden). Nat (fysik), ph.d.

Kvalificerer sig først og fremmest via medlemskab af Innovationsfondens og Villumfondens bestyrelse, men er også med i tekniske tænketanke.

Professor i nanoteknologi på DTU.

7. Fagforeningsformand Cl. Jensen

(CO-metal/In/fonden). Smed

Kvalificerer sig via medlemskab af Innovationsfondens bestyrelse.

Han er fagforeningsformand. (I netværks-analyser scorer fagforeningsfolk overraskende højt, og det skyldes især at de indgår i mange udvalg og bestyrelser, som er paritetisk sammensatte (dvs. at både arbejdsgivere og -tager har indsatte repræsentanter).

8. Dir. Steen Riisgaard (Novozymes, Novo-Fonden). Nat (bio.), ph.d.

Scorer højt på medlemskab af Innovationsfondens bestyrelse, men han er også med i AUs Forskningsfond og Villumfonden. Flere udvalgs- og bestyrelsesposter (fx Novo, Rockwool, AU).

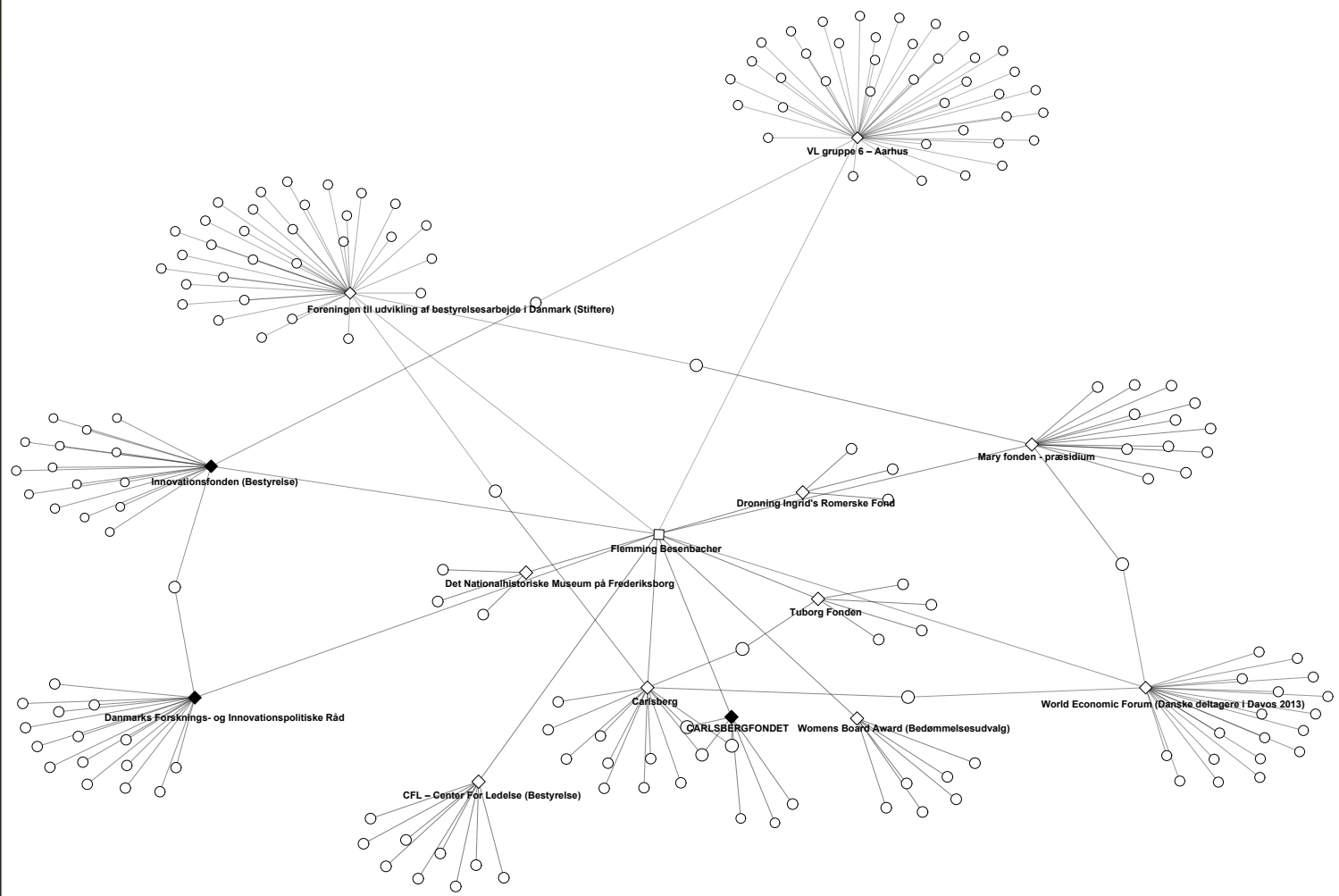
Han er direktør i medicinalfirmaet Novozymes. Bestyrelsesmedlem i Vækstfonden (som yder statslån til forretningsudvikling i den private sektor).

9. Dir. Karsten Dybvad (DI, NovoFonden). Politolog.

Kvalificerer sig via bestyrelsespost i Novo Nordisk Fonden, men sidder derudover i en lang række udvalg og bestyrelser.

I kraft af sin baggrund og netværk er han uden tvivl også en af de mest magtfulde danskere. (Han er nr. 24/423 i MAGTELITEN).

Han har en speget karriere, fra ung økonom i AE, til medlemskab af Det Økonomiske Råd, til karriereembedsmand med slutstilling som Statsministerens dept.chef/statsrådssekretær – hvorefter han sprang over til at blive direktør i Dansk Industri (2010).

Grafikken viser Carlsberg-fondets formand Flemming Besenbachers netværk ser ud. Han er medlem af flere fondspenge-bestyrelser

10. Uni-dir. Peter Lauritzen (RUC).

Politolog.

RUCs direktør (2007-) har fået sin høje og uretmæssige placering – foran de fleste rektorer – som konsekvens af FORSKERforums analyse-design, hvor rektorer og VL-gruppe 42 indgår med ekstra points – og han er knyttet til begge disse ikke-økonomiske organer.

Han er cand.scient.pol. og avancerede fra at være administrationschef og ministersekretær for statsminister Nyrop Rasmussen til at være Rigsombudsmand på Grønland.

11. Adm.dir. Mette Vestergaard (Mannaz A/S). Økonom (cand.merc).

Hun kvalificerer sig som den foregående igennem sit medlemskab af de ikke-økonomiske organer Kvalitetsudvalget og VL-gruppe 42. Men hun sidder også med i andre udvalg og bestyrelser, har fx været med i Vækstforum. Næstformand i tænketanken DEA.

Hun er nr. 220/423 i MAGTELITEN.

Hun var indtil sept. 2015 adm.dir. i konsulentfirmaet Mannaz, hvorfra hun blev fyret efter gensidig overenskomst efter uenighed om strategien.

13. Eks.dir. Jørgen Søndergaard (SFI). Økonom, ph.d.

Økonom, ph.d.

Kvalificerer sig via formandsskabet i Kvalitetsudvalget (som populært også bærer hans navn), samt i VL-gruppe 42. Flere bestyrelsesposter og medlemskaber af diverse råd.

Søndergaard er 48/423 i MAGTELITEN.

Pt. Forskningsleder og fhv. direktør i SFI. Som troubleshooter – som Nina Smidt – har han været medlem af en lang række statslige kommissioner, fx Strukturkommissionen (2003), Velfærdskommissionen (2005) og Arbejds-markedskommissionen (formand, 2007-) samt en lang række bestyrelsesposter.

14. Fondsformand Sten Scheiby (NOVO, NovoF). Nat' (kemi)

Han kvalificerer sig især via sit formandskab i Novo-Nordisk Fonden samt et imponerende netværk som bestyrelses- og rådsmedlem, der afspejler hans magtposition i den private sektor.

Scheibyes magt ses på MAGTELITENS rangering hvor han er nr. 6/423 – den højst rangerede af forskermagtens personer.

Han var udsat for en omtalt direktørfyring fra Coloplast (2008), men lever i dag af en lang række bestyrelsesposter i den private sektor.

15. Professor Jan Rose Skaksen (Rockwool-fondet). Økonom, ph.d.

Kvalificerer sig via medlemskab af VL-gruppe 42 og diverse bestyrelsesposter. Men han er også medlem af Det Økonomiske Råd og Vækstforum.

Professor og institutleder på SDU (2000), professor på CBS (2003) pt. Forskningsleder Rockwoolfondet.

16. Eks-rector Jens Nørgaard Oddershede. Nat. (fysik), ph.d.

Kvalificerer sig via bestyrelsespost i Velux-fonden, samt diverse andre poster.

SDU-rector og formand for Rektor-kollegiet indtil 2014, professor (2008). Var før sin fratræden den højstplacerede uni-person i den danske uni-verden som nr. 16/423, idet han indtog et antal af netværks-positioner.

22. Eks.dir. Peter Schütze (Nordea, Lundbeck-fond). Økonom.

Schütze kvalificerer sig via Lundbeck-fondens bestyrelse amt et antal af organer, som en VL-gruppe, Nordea-fonden, Vækstforum, bestyrelsesformand for CBS o.a.

Han er eks-bankdirektør i Nordea (-2011), nu professionelt bestyrelsesmedlem.

23. Rektor Hanne Leth Andersen (RUC). Humaniora, ph.d.

Kvalificerer sig overraskende gennem sin uni-position og sine få uni-netværk som den næsthøjst placerede rektor.

Hun er den eneste humanist i forskningsmagtens top-30. Uddannet magister (fransk) og med efterfølgende kvalifikation i undervisningspædagogik.

Ansæt ved AU, professor (2007), CBS og prorektor på RUC (2010).

24. Rektor Anders O. Bjarklev (DTU). Ingeniør, ph.d.

Kvalificerer sig især gennem sin uni-position, samt relationer til tekniske institutioner og IKT-netværk. Men der kan være netværksrelationer, som ikke er registreret.

Han er rektor på DTU (2011), professor (2009), tidligere prorektor, institutdirektør med en omfattende publikationsliste.

27. Rektor Ralf Hemmingsen (KU).

Medicin, ph.d.

Kvalificerer sig gennem sin uni-position. Men der kan være netværksrelationer, som ikke er registreret.

Rektor ved KU (2005). Sund'-dekan (2002-05). Professor (1995). Sideløbende medlem af div. lægefaglige-psykiatri organer. Tidligt i karrieren fællestillidsmand for lægerne på Rigshospitalet og næstformand for FaDL.

28. Rektor Henrik Øregaard Dam (SDU). Jura, ph.d.

Kvalificerer sig gennem sin uni-position. Kendt som diskret og tilbageholdende og har endnu ikke opbygget et netværk.

SDU-rector (2014). Forud jura-dekan på KU (2006-14).

29. Forsk.chef Charlotte Rønhof (DI). Ingeniør

Kvalificerer sig via medlemskab af div. bestyrelser (fx Danfoss Universe, professionshøjskolen Metropol), udvalg og tænketanke, hvor et magtfuldt netværk især kan være i DIs forskningsudvalg (som indirekte har skaffet sig stor indflydelse ved at formanden Jens Maaløe er formand for Innovationsfonden).

Rønhof er 156/423 i MAGTELITEN.

Rønhof er forskningsdirektør i DI, tidligere Landbrugsrådet, Fødevareministeriet og enkelteår på DTU 1991-93.

30. Rektor Per Michael Johansen (AAU). Tek-nat (fysik).

Kvalificerer sig gennem sin uni-position. Har registeret relationer fra som tid som SDU-dekan, som kan være forældede, og relativt nyudpeget rektor har han endnu ikke opbygget et AAU-netværk samt et nationalt (bortset fra posten som næstformand i Rektorkollegiet).

Rektor ved AAU (2014). Forud SDU-dekan (2007-14).

Og udfald fra magt-listen!

Som følge af FORSKERforums netværks-analyses hovedkriterium om *direkte bevillingsmagt i relation til forskningsfonde* er magtfulde personer udgået, som burde have været på magtlisten i kraft af deres indflydelse på forsker- og uni-verdenen, fx

XX: Bestyrelsesformand Michael Christiansen (AUs bestyrelse), Jurist

Burde have været rangeret i kraft af sit formandskab for AUs bestyrelse (startende i en turbulent periode 2011 under rektor Lauritz Holm-Nielsen) og hans aktive rolle blandt bestyrelsesformands-kollegiet i Danske Universiteter, som er centrale i forhandlinger med politikere og ministeriet. Er professionelt bestyrelsesmedlem og bl.a. formand for DRs bestyrelse. At han er en af landets mest magtfulde netværkere og professionelle troubleshootere viser sig også ved, at han er nr. 27/423 på den MAGTELITENS netværksliste (data 2013).

Har et stort netværk og stor magt i kulisserne efter en karriere som mangeårig direktør på Det Kongelige Teater (1992-08), dept.chef i Forsvarsministeriet m.m.

YY: Forskningsrådsformand Peter Munk Christiansen (AU), Politolog.

Burde have været rangeret i kraft af sit formandskab for forskningsrådene (paraplyen for de 5 forskningsråds bestyrelser), som er med til at prioritere rådernes bevillingspolitik og forhandler med det politiske system. Tidligere medlem og senere formand for samf'-rådet (2007-2013). Men ellers er han uden særlige registrerede netværkspositioner.

Professor (2009) i statskundskab v. AU, men også med ansættelser på SDU og AAU. Med-leder af Magtudredningen (2003-13).

Undervisning mod ek

Studerende bliver eksamensangste, hvis de ikke forstår, hvad de skal lære.

Og der kan underviserne gøre en forskel, siger Berit Lassen

Er det noget, vi skal op i til eksamen?

Spørgsmålet er formentlig blandt dem, universitetslærere er mest trætte af at blive stillet. Studerende, der udelukkende tænker i læring og undervisning som et middel til at bestå deres eksamen – det er ikke just motiverende, når man som underviser forsøger at skabe faglig begejstring og fascination.

Men underviserne må sætte sig i de studerendes sted. For det, at de er optaget af deres eksamen, er fuldt forståeligt, og det skaber kun stress og eksamensangst, hvis man bevidst forsøger at lade eksamen stå som elefanten i rummet, ingen tør tale om.

Sådan modvirker læreren eksamensangst

- Sørg for at skabe sammenhængende undervisning. Dvs. mellem indhold, undervisningsaktiviteter og det, de studerende skal præstere til eksamen.
- Arbejd med faglige læreprocesser. Anvis løbende, hvordan de studerende skal arbejde med stoffet og med hvilket formål.
- Demonstrer, hvad de skal gøre for at vise, at de har forstået et emne.
- Anvend løbende små test. Og inddrag de studerende i bedømmelsesprocessen.
- Giv feedback. Bedøm aldrig de studerende uden at fortælle dem, hvordan de kan blive bedre.
- Giv de studerende mulighed for at reflektere over, hvilke forhold der påvirker udfaldet af deres læreprocesser.

Sådan lyder det fra adjunkt **Berit Lassen** fra Center for Læring og Undervisning, AU.

Hun er bidragyder til en ny bog om eksamensangst blandt studerende, og her argumenterer hun for, at underviserne er en vigtig del af løsningen. Nemlig ved at tilrettelægge en undervisning, der tager hensyn til, at de studerende skal forstå, hvad det er, de undervises i.

”Jeg forstår godt, at det kan være irriterende, og at man som underviser kan blive provokeret af de mange spørgsmål om en eksamen, der ligger langt ude i fremtiden. Det er heller ikke meningen, at vi skal være de studerendes terapeuter. Men vi skal være opmærksomme på, når angsten er der, og de virker bekymrede, og så skal vi handle på den,” siger hun.

Irriterende spørgsmål

Det handler om at gøre læringsmålet og forholdet mellem læringsmål og undervisning klart. Ikke bare en gang, men løbende under hele kurset.

”Vi forventningsafstemmer for lidt. Typisk redegør vi for vores forventninger til de studerende i opstarten af kurset, og derefter taler vi ikke meget mere om disse. Men der vil være meget at hente ved at gøre det oftere. Det handler om løbende at relatere aktiviteterne til de læringsmål, der er for kurset. Og den sammenhæng mellem læringsmål og undervisning er ofte noget, underviserne ikke er særlig gode til at sætte ord, viser erfaringen.”

Netop de – måske lidt irriterende – spørgsmål fra studerende, med et presserende behov for at få forklaret sammenhængen mellem undervisning og eksamen, er ofte tegn på det eksamensangst-problem, som Berit Lassen og hendes medforfattere tager op i bogen.

Det hører hun om fra de kursister, hun selv underviser i deres adjunkt-pædagogikum. Og det er hendes indtryk, at problemet eksamensangst faktisk er ret udbredt.

”Måden, det bliver italesat på, er ved studerende, der er meget usikre og afhængige af underviseren i forløbet. Studerende, der på lidt frustreret måde

kan spørge: Hvad er det egentlig jeg skal kunne? Jeg forstår ikke, jeg skal læse det her, hvad skal jeg bruge det til? Den slags bemærkninger kommer hele tiden,” siger Berit Lassen.

Studerende kan ikke vente

Hun henviser til, at der også er en udvikling i de unges mentalitet. Hvor man tidligere gik stille med, at man ikke helt kunne gennemskue processen og den højere mening, er dagens unge mere højlydte i deres krav.

”De holder sig ikke tilbage. Hvis jeg tænker på min egen studietid, var det mere noget, jeg delte med mine medstuderende end underviserne.”

Det er heller ikke meningen, at vi skal være de studerendes terapeuter. Men vi skal være opmærksom på, når angsten er der, og de virker bekymrede, og så skal vi handle på den

Berit Lassen

Eksamensangst

man giver de studerende mulighed for at reflektere over egne læreprocesser.”

Selv om Lassesen argumenterer for, at man som underviser skal anerkende de studerendes eksamensfokus – og eksamensangst – mener hun ikke, det er ideelt, at eksamen skal fylde så meget. Og hun tror, at de seneste års udvikling på universitetsområdet har været med til at skærpe de studerendes situation.

”Vi ser et helt andet pres på de studerende. Ikke mindst på grund af Fremdriftsreformen. De har ingen mulighed for at udskyde et fag, selv om de kunne have brug for mere tid. Fremdriftsreformen kan få store konsekvenser for udviklingen af stress blandt de studerende. Og jeg tror ikke, der går lang tid, før vi begynder at se konsekvenserne.”

Store årgange kræver ny pædagogik

En anden faktor, hun nævner, er de store studieårgange og universitetets udvikling fra elitær til mere almen uddannelse, hvor en større andel af de studerende har brug for hjælp til at forstå sammenhængen mellem undervisning, læring og eksamen.

En ny situation, der kræver en ny pædagogik:

”Der er en situation, som man er nødt til at handle på. Og der er nogle traditioner, som kan være svære at ændre, for eksempel ideen om, at man er selvstuderende og selv har ansvar for at lære. Men forståelsen af de akademiske spilleregler kommer ikke nødvendigvis af sig selv, og det er langtfra altid, den studerende får reflekteret over sine lærerprocesser eller får feedback på dem. Men taler underviseren med de studerende om den usikkerhed, man kan have, kan det hjælpe til at forebygge eksamensangst.”

lah

Berit Lassesen har skrevet et kapitel i bogen Eksamensangst – et problem, vi skal løse i fællesskab, udgivet på forlaget Samfundslitteratur.

Og måske derfor opstår der ofte en vis irritation blandt undervisere, der oplever nye studerende som uselvstændige og ’elev-agtige’, når de forventer at blive instrueret detaljeret i, hvad de skal læse, hvorfor og hvordan.

”Mange undervisere har den holdning, at man skal kunne tage ansvar for sin læring, være tålmodig og holde uvisheden ud – vente på at visdommen kommer til dig. Sådan er det bare ikke. De studerende har ikke roen i sig til at vente på, at visdommen indfinder sig, og brikkerne falder på plads. Vi ved ikke hvorfor, det kan der være mange forklaringer på.”

Eksamensøvelser

Hun foreslår, at man som underviser løbende diskuterer mål, udbytte og proces med sine studerende, men også at man helt konkret øver sig på eksamen.

”Jeg vil anbefale, at man planlægger nogle aktiviteter, hvor de studerende får mulighed for at øve sig i det, de skal kunne til eksamen. Det har alle glæde af. Hvor man skaber synlighed for, hvad der er vigtigt at lære. Det kan man gøre på mange måder. Man kan lave små test efter en forelæsning, hvis man vil have sikkerhed for, at de har forstået centrale begreber, og man kan lave mere udvidede øvelser og portfolioundervisning, hvor

Den gode eksaminator

I bogen Eksamensangst beskriver Jette Barnholdt Hansen, lektor i retorik, i et kapitel, hvordan eksaminator og censor ved den mundtlige eksamen kan skabe et behageligt kommunikativt rum, som kan modvirke eksamensangst.

I slutningen af kapitlet giver hun blandt andet følgende handlingsanvisninger:

Skab velvilje:

- Indret eksamenslokalet, så censor og eksaminator ikke sidder på samme side af bordet. Det gælder om at undgå, at nervøse studerende opfatter eksamen som en ”eksaminator og censor mod eksaminand”.
- Informér om, hvor meget tid der er, og hold tiden.
- Vær velforberedt og imødekommende. Hav fx relevant materiale parat, og vis interesse for den studerendes emne.

Metakommunikation giver ro:

- Gør rede for tidsrammen og handlingsforløbet.
- Fortæl om eksaminators og censors ansvarsområder og forklar, at censor noterer meget, og at den studerende derfor kan begynde med at koncentrere sig om at have øjenkontakt med eksaminator.
- Fortæl, hvem som styrer tiden, og informer den studerende om, at hun vil blive stoppet, når hun har brugt sin taletid.
- Spørg, om eksaminanden mangler noget, og om hun vil spørge om noget.

Italesæt eksaminand-rolleren:

- Giv fx eksplicit eksaminanden ordet før en fremlæggelse.
- Stil en blanding af åbne og lukkede spørgsmål. Meget nervøse eksaminander kan have svært ved at overskue åbne spørgsmål i begyndelsen af eksaminationen.
- Giv eksaminanden tid til at fremlægge sine pointer, og vær ikke bange for pauser.

HEPROs – uni's nye forvaltere...

I gamle dage var der få administratorer på uni'erne. En ny gruppe professionelle forvaltere har skudt sig ind, fortæller EU-rapportering

”Konflikter mellem uni-forvaltningens professionelle administratorer og uni's academics opstår oftest, når de professionelle overtager kontrol og monitoringsopgaver og har magten til at styre og sanktionere”.

Det konstaterer et internationalt studie i forvaltningsformer, som **Barbara M. Kehn** har lavet i interaktionen mellem ledelsen, forvaltningsspecialister (**”higher education professionals”** HEPROs) og så det akademiske personale (academics).

I berørings- og grænsefladerne mellem parter kan der opstå spændinger: ”Forholdet mellem parterne er ambivalent. Academics påskønner de professionelle forvalteres indsats så længe de får service og støtte orienteret mod at lette deres undervisning og forskning. Men omvendte krav fra forvalterne om indrapportering, registrering, evaluering eller data-indhentning er overhovedet ikke påskønnet.”

Studiet har ikke taget fat i konkrete cases, men i Danmark ville det nærmeste eksempel på HEPROs formentlig være Aarhus store strukturreform fra 2011, som forliste og måtte delvis tilbageføres. Her opstod der stor mistro omkring et nyt lag administrativt personale

'Para-academics

HEPRO'erne er et relativt nyt fænomen, konstaterer Kehn, og deres specialistfunktioner versus traditionelle administrative standard-funktioner er fortsat udefinerede og varierer i øvrigt meget mellem EU-landene.

Kehns har lavet afrapportering på sit EU-projekt, der handler om grænsefladerne mellem de forskellige ansættelsesgrupper. Der er i de mest moderniserede uni-forvaltninger opstået en voksende gruppe af professionelle forvaltere, som opererer mellem ledelser og academics, konstaterer hun. Det er ofte akademisk forvaltningsuddannede, men kan også være opkvalificerede tapere, som fortrænger de traditionelle tapere, der traditionelt har stået for det mere simple og rutineprægede kontorarbejde og ikke har analytiske færdigheder.

Om de nye professionelle bruger

forvaltningsforskningen forskellige terminologier: ”Tredjerumsprofessionelle” fordi de opererer i frie rum, som hverken er strengt akademiske eller strengt administrative.

Nogle kalder dem af samme grund ”para-academics”, fordi deres konkrete job-opgaver ofte er en opgradering af tidligere administrative supportopgaver eller af nedgraderede akademiske opgaver udført af academics.

Men HEPROs funktioner og bemyndigelser er ofte uklare i en gråzone mellem akademiske fuldmægtige og mellemledsmanagere.

Liberaliseringer giver frihed – og mere bureaukrati

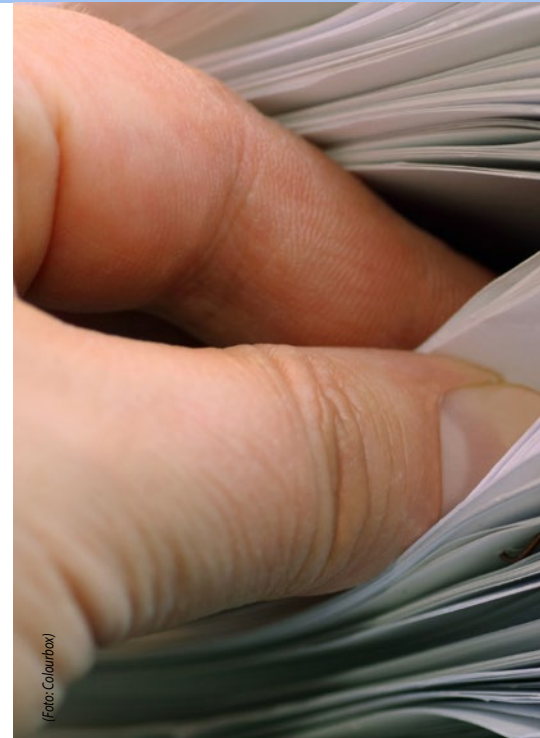
Professionalisering i de vesteuropæiske lande er konsekvens af liberalisering, hvor institutionerne har fået mere autonomi inden for styrede rammer. Det har stillet krav om en intern professionalisering af forvaltningen, hvor ”governance”, ledelse og mere central management har påvirket relationerne mellem universiteternes forskellige personalegrupper.

Men de liberaliserede former giver ikke flere frihedsgrader til de menige academics:

”HEPROs arbejder i grænsefladen mellem institutionens ledelse og academia, idet de nye strukturer kræver en tættere organisatorisk kobling mellem de forskellige enheder”, konstaterer Kehn. Der skal udvikles standarder, defineres kriterier og evalueres i effektivitets-termer osv.

Rapporten lokaliserer dog ikke mere præcist, hvor kravene til HEPROs kommer fra, dvs. om det er eksterne (statslige) krav eller interne ledelsesønsker – og hvorvidt HEPROs selv er aktive i processen:

”Krav opstår i en mix af eksterne og interne processer. Uni'erne pålægges flere og flere krav om at registrere og indrapportere data til myndigheder som led i kvalitets- og akkrediteringsprocedurer. Og disse registreringer er det HEPROs opgave at indhente og generere”, forklarer Barbara Kehn på FORSKERforums spørgsmål.

Men tiltager HEPROs sig så selvstændig (politisk) myndighed, fordi chefer ikke kan overreferere alt?

”HEPROs laver ikke bare simpel 'administration'. De opfatter faktisk sig selv som mere 'supporting management' eller service-personale. Men de ændrede kompetenceforhold mellem ledelse, administration og Academics ændrer på de interne magtforhold, så Academics får mindre magt og ledelsen får mere. HEPROs derimod opfatter ikke sig selv som særligt magtfulde, hvis man skal tolke deres udsagn fra min undersøgelse”.

HEPROs: Pionerer og forandringsagenter

”I videnskømierne skal der reageres mere fleksibelt på nye krav og udfordringer om mere offentlig accountability. Større autonomi kræver mere professionel institutionel management. Og accountability kræver mere dataindhentning, mere rapportering og dokumentation på effektivitet i termer om service, output og outcomes. Dette nås ved hjælp af HEPROs, som støtter institutionens ledelse ved at designe passende strategier og etablere evidensbaserede beslutningsprocesser”, konstaterer Barbara M. Kehn i sin rapportering.

”HEPROs spiller en vigtig rolle i disse processer som pionerer og forandringsagenter på samme tid, fordi deres jobbeskrivelser handler om at forvalte udfordringer og krav i strukturer og processer”. Og mens man i nogle lande er kommet langt i professionaliseringen af håndteringen af interne som eksterne krav i form af strategisk planlægning og effektivisering af strukturer, så reagerer forvaltninger i andre lande – fx hvor man har akademisk selvstyre medvalgte ledere – mere ad hoc på forandringskravene...

Ledelseskrav forstærker modsætninger

Spændingerne har dog ofte udspring i, hvor forvalterne sidder og hvad de laver:

”God interaktion mellem parterne opleves mest i fakulteter, institutter og forskningsgrupper, mindre når forvalterne opererer med afsæt i centraladministrationen”, konstaterer rapporten. ”Spændinger opstår, når ledelser bruger forvaltningen til at professionalisere virksomheden med accountability, introduktion af new-public-management –instrumenter og evidens-baseret beslutningstagning. Det opleves af academics som en øget bureaukratiseret arbejdsbyrde, når det kræves, at de genererer data og rapportering”.

Jo tættere parterne opererer med hinanden, jo bedre er relationen. Men jo mere distance, jo større spændinger. Krav om udførelse af interne arbejdsopgaver opleves også som en oppustning af forvaltningen:

”Skiftet i rekruttering af professionelle administratorer – og nedgang i de traditionelle tapere (teknisk-administrativt personale) – betyder i praksis en oplevelse af bureaukratisering hos academics, hvor de forhindres i at udføre deres kerneaktiviteter, uddannelse og forskning”.

Mission-overload

Og academics oplever også en ”mission-overload” i form af politiske og administrative aktivitetskrav, som skabes i HEPRO-laget: Fund raising, marketing og branding, teknologi-overførsel, rekruttering af studenter osv.

”Fordi mange af disse aktiviteter går langt ud over kerneopgaverne uddannelse og forskning, er der rekrutteret HEPROs til at overtage dem eller forbedre aktiviteter. Det har i nogen grad ført til et skift i formål, som tidligere var en del af academics typiske portfolio-opgaver til selvstændige HEPRO-aktiviteter – delvis fordi hverken den traditionelle administration eller academics følte sig tilstrækkeligt kvalificeret til at udføre deres opgaver”.

Rapporten lokaliserer ikke, hvor disse overload-opgaver skabes – fx om de udspringer fra eksterne eller interne (ledelses-) krav – eller om HEPROs selv er aktive i skabelsesprocessen.

Det er dog endnu de færreste institutioner som har professionaliseret disse særlige funktioner i faste stillinger / stillingsbeskrivelser. I stedet er det typiske *hybridisering* af de professionelle roller – og mange HEPROs har ikke permanente kontrakter med klare karrierespæktiver, men er på deltids- eller tidsbegrænsede kontrakter, konstaterer rapporten.

”Krav om erhvervelse af nye kvalifikationer er da også udbredt fænomen hos HEPROs, for de er hver dag konfronteret med nye opgaver, som de ikke har fået nogen systematisk træning eller uddannelse til at udføre”.

Stor forskel: De gamle østlande og de vesteuropæiske

Barbara Kehn har gennemført 60 interviews med personer fra 8 forskellige EU-lande. Der er mange steder ikke nogen særlig bevidsthed om, hvad professionalisering betyder, fordi den foregår i en glidende proces. I mange academics’ øjne skelnes der ikke mellem de forskellige roller, som de professionelle indtager, dvs. om de er professionelle og specialister eller bare administratorer.

Der viser sig klare nationale forskelle, og det springer især i øjnene, at central- og østeuropæiske lande er kendetegnet ved en lav grad af professionalisering i forvaltningerne. Strukturen og opgaverne er i høj grad topstyrede og forvalterne forlader sig i høj grad på hvad det gamle bureaukrati kræver: Sådan plejer vi at gøre...

I østlandene er dette en forvaltningskultur, hvor statsstyringen og autoriteter har været dominerende, og det gør disse systemer tungere at forandre: ”I central- og østeuropæiske lande konfronteres den traditionelle bureaukratiske administration af nye udfordringer fra europæisering og modernisering. Deres uvillighed til at professionalisere resulterer i, at nyrekrutterede (unge og bedre uddannede) HEPROs ikke integreres i institutionernes forvaltning, men danner et ustabil og fluktuerende ekstra forvaltningslag. Academics foretrækker at samarbejde med disse nye HEPROs, for at undgå at forhandle med det traditionelle administrative lag...”

KILDE: Barbara M. Kehm: *Academics and New Higher Education Professionals: Tensions, Reciprocal Influences and Forms of Professionalization* (in: Fumasoni (ed.): *Academic Work and Careers in Europe* (Springer 2015).

Professor Barbara Kehm er professor i forskning i videregående uddannelse v. Glasgow University og generalsekretær i et EU-Consortium i uddannelsesforskning (CHER).

I ph.d.-lære som forsker og debattør

Fatima Sabir bringer den praktiske filosofi i spil i samfundsdebatten og bliver klogere på sine egne argumenter

Det er ikke småting, som ph.d.-studerende **Fatima Sabir** fra RUCs Institut for Kultur og Identitet har en mening om i den offentlige debat:

- Zoo gjorde helt ret i at aflive giraffen Marius.
- Tiggeri skal være lovligt.
- Der bør ikke sidde præster i etiske råd.
- Ja tak til muligheden for tre biologiske forældre.

Emnerne spreder sig ud over en palette, hvor ingen videnskabsperson kan hævde at have specialviden på alle områder. Det skulle da lige være undtaget de områder, som Fatima Sabir beskæftiger sig med: *etik og praktisk filosofi*. Videnskaben om, hvad der er rigtigt og forkert. Og rollen som samfundsdebattør ser hun som en oplagt anvendelse af den ellers så teoretiske videnskab, hun studerer.

”Det fangede mig ved filosofien at kunne lege med tankerne. Man kan føre diskussionerne helt ud i deres yderste konsekvens, hvor der kun er den ramme, at argumenterne skal være logisk gyldige og holdbare. I dag ser jeg en mulighed for, at jeg som filosof kan bidrage til samfundsdebatten,” fortæller Fatima Sabir.

For hende startede arbejdet som samfundsdebattør i forbindelse med filosofforskningsgruppen på RUC Straf og Etiksblogindlæg for Politiken, hvor de med etisk-filosofiske briller har forholdt sig til aktuelle emner i tiden. For nylig er hun dog blevet fast debattør på samme avis og skal levere debatindlæg et par gange om måneden.

Det kræver mod

For Fatima Sabir blev det en ny side af hende selv, der skulle fremelskes.

”Før har jeg ikke været synderlig diskussionslysten, så det med at tage sine synspunkter ud i offentligheden har krævet lidt mod de første par gange,” fortæller hun.

Med god grund. At gå i clinch med potentielt tusindvis af moddebattører kan kaste en hel del af sig. Og når man beskæftiger sig med aktuelle emner, er der i sagens natur mange holdninger og følelser inde over. Som nu den aktuelle flygtningedebat, som Sabir kastede sig ud i med en kommentar, der diskuterer,

hvorfor danskere ikke (i højere grad) er villige til at ofre noget for at hjælpe flytningene ude i verden.

”Når du f.eks. køber en vandflaske til 15 kroner, selvom vi har noget af verdens reneste postevand, så har du mange flere penge, end du reelt har brug for. Millioner af mennesker må hver dag klare sig for mindre end det, du betalte for vandflasken,” skriver Fatima Sabir lakonisk, men alligevel med en delvist anklagende undertone.

Debat motiverer

Kommentaren fik naturligvis en hel del kommentarer. Som eksempelvis denne, der – også indirekte – anklager Sabir for at ride på en overfladisk og medie-baseret tilgang til flygtningespørgsmålet:

”Kan den praktiske filosofistuderende i næste kronik forklare, hvorfor der hele tiden skrives om sultende og døende børn, mens den gamle pukkelryggede morlil, der må støtte sig til sin stok og som kun har 3 tænder i overmunden, kan råдне op i flygtningelejren uden at filosofistuderende og bedsteborgere kerer sig det mindste om hende?” lød den kritiske kommentar til indlægget.

Alligevel oplever Fatima Sabir debatterne og kommentarerne som meget givende for hende personligt.

”Folk reagerer meget forskelligt. Der er dem, der er meget uenige med mig. Men de offentlige debatter motiverer mig. Det er helt vildt sjovt at diskutere med ikke-filosofiuddannede. De kommer også med input, jeg kan tage med mig tilbage,” siger hun.

”Filosofien har en kobling til samfundet, og jeg er samfundsborger hele tiden. Det holder jeg ikke op med at være, når jeg tager hjem fra RUC.

*ph.d.-studerende
Fatima Sabir.*

Til kamp mod begrebsforvirring

Hun føler som filosof at kunne tilføje debatten at få udredet begreber og sporet ind til de kerne-etiske problemstillinger.

”At bidrage til en offentlig debat er også at klargøre: hvad er på spil, hvad taler vi om? Nogle gange er der en begrebsforvirring, hvor vi ikke taler om det samme. Det er noget, jeg er trænet i.”

At diskutere etiske dilemmaer i en offentlig debat er noget anderledes end de videnskabelige diskussioner på området. Men alligevel føler Fatima Sabir, at hun styrker sin egen videnskabelige faglighed i disse diskussioner.

”Når jeg diskuterer noget rent akademisk, har jeg relativt meget plads til at gå ned i finurligheder – for eksempel at skelne mellem moralsk forbedring eller moralsk bioforbedring. Når jeg har et blogindlæg på 850 ord, er der ikke plads. Men det er også en god øvelse i at spørge: hvis man skærer detaljerne væk, hvad er så vigtigt? Hvad er egentlig mit argument? Det hjælper mig til at fokusere mine akademiske artikler.”

Flygtninge og bioetik

Selv om de etiske diskussioner, Fatima Sabir fører, er et regelbundet spil omkring logisk gyldige og holdbare argumenter, mener hun alligevel, der findes en normativ substans.

Må man fucke med kriminelles hjerner?

"Zoo gjorde helt ret i at aflive giraffen Marius".

"Jeg er meget afvisende over for tendensen til relativisme. Eller subjektivism, hvor vi kan synes, at hver vores ting er lige rigtigt. Der er ting, vi kan blive enige om – for eksempel at torturere babyer for sjov er moralsk forkasteligt. Så vi kan godt sige, at noget er bedre end noget andet," siger hun.

Hun træner sig i at kunne mene og argumentere omkring dette og hint. Men hvilke emner betyder noget for hende personligt?

"Flygtninge og global fattigdom. Det er en af de største udfordringer overhovedet, men det er noget, vi kan gøre noget ved. Mere lokalt er jeg enormt interesseret i bioetiske spørgsmål om, hvad man må gøre med sin krop. Når samfundet laver restriktioner for menneskers egne kroppe, er det virkelig noget, der skal være gode argumenter for," siger hun.

Er der forskel på personen Fatima og filosofen Fatima?

"De to ting hænger sammen. Filosofien har en kobling til samfundet, og jeg er samfundsborger hele tiden. Det holder jeg ikke op med at være, når jeg tager hjem fra RUC. Jeg tænker stadig systematisk. Men nogle gange skal jeg selvfølgelig holde lidt igen. Det tager lige toppen af hyggen, når man sidder og snakker med vennerne og så indskylder: nu laver du en naturalistisk fejlslutning."

Lah

Er det ok at dope kriminelle til at blive bedre mennesker?

Sådan – lidt firkantet – lyder det spørgsmål, Fatima Sabir beskæftiger sig med i sit filosofiske ph.d.-projekt. Projektet er en del af et større projekt under ledelse af professor Jesper Ryberg, der handler om etiske problemer i samspillet mellem neuroscience og kriminalret.

"Mit ph.d.-projekt diskuterer, om det er etisk forsvarligt at bruge neurointerventioner til at ændre hjernen med henblik på moralsk forbedring af straffede kriminelle – altså det at bruge medicin til at ændre folks adfærd. Hvis de nu kan få mere empati eller bedre impuls kontrol, så kunne man hjælpe dem til ikke at begå de handlinger, vi straffer dem for. Det er der rigtig gode grunde til at gøre, men også bekymringer – og det diskuterer mit projekt," fortæller hun.

Drøm siden 2. g.

Hendes ph.d.-projekt handler om at definere og afprøve argumenterne i debatten, men også om at sætte sig ind i den viden, der er på område. For selv om Platon gjorde en dyd ud af ikke at vide noget, er empirisk viden alt andet lige afgørende for de etiske slutninger.

"Om noget er moralsk forsvarligt, afhænger af konsekvenserne. Så jeg kan godt komme frem til resultater, men det kan kun blive en midlertidig dom i den forstand, at det gælder, til vores viden ændrer sig," fortæller Sabir.

At arbejde med filosofi har været en drøm, der opstod nærmest allerede, da hun i 2. g på Bornholms Gymnasium fik filosofi som valgfag. Siden søgte hun ind på RUC, hvor hun allerede på basisuddannelsen begyndte at gå til de kandidatstuderendes forelæsninger for at suge til sig af emnet.

Fagligt krumspring

Hendes ph.d.-ansættelse fik hun allerede inden afslutning af specialet. "En stor dag", som hun selv kalder det. Og det på trods af, at det var lidt af et fagligt spring, hun var nødt til at foretage, da Jesper Ryberg tilbød hende plads i sit projekt. Sabirs speciale handlede om en spilteoretisk modulering af ordensproblemet i

Thomas Hobbes' naturtilstand. Rybergs projekt handler om etik.

Fatima Sabir betænkte sig naturligvis ikke på at sige ja til sin drøm om at blive ph.d.-studerende. Men hun kom til at slide for det valg.

"Jeg skal være ærlig og sige, at det var virkelig svært. Arbejdskrævende og svært at forstå, måden at tænke på. Jeg brugte det første år på at finde ud af, hvad er etik for noget? Så det var et udfordrende skifte, men det er ikke et unaturligt skifte. Al akademisk tekst er en form for argument, og argumentformen og systematikken er ens for begge områder."

Privilegeret og enormt hårdt

Om jobbet som ph.d.-studerende har hun to ting at sige: enormt privilegeret og enormt hårdt.

"Det er privilegeret at kunne forske i 3 år i noget, jeg synes er rigtigt spændende. Og samtidig kan jeg virkelig godt lide at undervise. Det, når man har en gruppe studerende i vejledning, og noget pludselig går op for dem – man kan se det i deres øjne. Det er fantastisk," siger hun, inden hun går over til bagsiden af medaljen.

"Du sidder i 3 år og arbejder alene med en vanskelig problemstilling. Det kan selvfølgelig være udmattende, når du har siddet i mange timer. Men det, der fylder, er især usikkerheden, om det, man laver, er godt nok. På den ene side, er jeg jo ved at lære at forske. Men samtidig er der jo også meningen, at jeg skal forske og komme med noget, der gør en forskel. Den usikkerhed tror jeg, mange ph.d.-studerende oplever – er det, jeg bidrager med originalt nok? Rykker det nogen steder?"

Endelig er der usikkerheden om fremtiden?

"Universiteterne er jo meget pressede i øjeblikket, så det kan være svært at se, hvordan der skal blive plads til os ph.d.-studerende, når vi er færdige. Jeg kan skabe nogle muligheder ved at lave en god ph.d.-afhandling. Men jeg forsøger ikke at bruge for meget energi ved at tænke på det. Mest af alt, vil jeg bare gerne bruge min viden til noget. Så er det mindre vigtigt, at det bliver på universitetet."

lah

Gør plads, Jer gamle

Evighedslærere er ikke fair over for de unge, mener eks-dekan Sally Feldman, 67

Fattigdom, elendighed, lavt selvværd,arbejdsledsløshed. Det er fremtiden for mange af vores dygtige ungforskere. Tre år efter endt uddannelse er kun 19 procent af britiske ph.d'ere blevet ansat i en universitetsstilling ifølge statistikker fra studenterorganisationen National Union of Students.

"Konsekvenserne for vores yngre kolleger er alvorlige," siger **Eleanor Dickey**, professor i oldtidskundskab ved University of Reading. Hendes rapport fra 2014 om ph.d.ernes ringe arbejdsmuligheder (Rapport: "The Impact of the Poor Academic Job Market on PhD Graduates") er trist læsning: "De fleste respondenter anså praktiske udfordringer såsom fattigdom som mindre belastende for dem personligt end det nedslående i ikke at kunne få et arbejde på universitetet."

Hun foreslår tre indgreb, som alle kan gøre livet en anelse mere tåleligt for ungforskerne:

- at tilbyde fortsat kontakt med egen institution;
- at tilbyde en mere robust karrierevejledning; eller
- helt enkelt at etablere flere stillinger.

Men hvordan skal det kunne lade sig gøre i en tid med stigende økonomiske begrænsninger, især nu, hvor pensionsalderen ikke længere er lovbestemt?

Det er for tidligt at sige noget om, hvordan gennemsnitsalderen blandt de forskningsansatte har rykket sig siden 2011, da den lovændring trådte i kraft. Men i USA – hvor man ikke har haft nogen obligatorisk pensionsalder siden 1994 – har den fået et markant nøk opad. På visse amerikanske universiteter er en tredjedel af de fastansatte VIP'ere nu 60 år eller ældre, og hastigheden, hvormed selv de 70-årige træder tilbage, er faldet med to tredjedele.

Det virker sandsynligt, at tendensen vil blive afspejlet i Storbritannien. Den ændring i ligestillingsloven, som afskaffede den obligatoriske fratrædelse, var der mange, der tiljubede. "Det gælder navnlig de VIP-ansatte, som aktivt har valgt en karriere med ringe fysiske udfordringer, og som i hvert fald traditionelt

“ Universitetslærere er blinde over for den uigendrivelige kendsgerning, at de kun er små hjul i et stort maskineri, og at de som sådan kan udskiftes og glemmes i det øjeblik, de er borte ...”

Anonym blogger

set har givet mulighed for stor selvbestemmelse," konstaterer **Amanda Goodall** (THES 22/05/2014). Dertil konkluderes det, at "en betragtelig andel vil ikke have lyst til at holde op med at arbejde eller har måske ikke tilstrækkelig pensionsdækning til at gøre det muligt for dem at lade sig pensionere."

Det kan selvfølgelig være fristende – og i nogle tilfælde nødvendigt – at holde fast i den gode løn så længe som muligt. Men blandt mine egne kolleger, som har valgt at fortsætte med at arbejde ud over den traditionelle afskæringsdato, har pengene blot været én blandt flere overvejelser.

"Min kone og jeg har egentlig ikke bestilt andet end at arbejde igennem de sidste 40 år," var der en lektor, der betroede mig. "Vi kan slet ikke forestille os en pensionisttilværelse. Hvad skulle vi så lave?"

En anden kom med en lidt mere prosaisk undskyldning: "Jeg er nødt til at blive ved med at arbejde, så længe jeg kan," forklarede han. "Jeg har jo alle mine bøger på kontoret, og min kone vil ikke have dem i huset."

Det sorte tomrum, der truer dem, der nærmer sig pensioneringen, kan være frygtindgydende. Hvordan skal man erstatte den velkendte rutine eller

“ Jeg er naturligvis bevidst om behovet for at få den yngre generation af forskere ind på universiteterne. Faktisk betragter jeg det som en alvorlig professionel pligt. Men det skal gøres på en positiv måde, ikke på bekostning af seniormedarbejdere. Jeg underviser fortsat og er stadigvæk meget forskningsaktiv. Jeg er på Twitter og skriver jævnligt på min blog ...”

Geoffrey Alderman, 71

se kendsgerningen i øjnene, at der ikke er nogen, der venter på, at du møder om morgenen?

Og hvordan skal man definere sig selv uden at henvise til job og titel? En anonym blogger, der kalder sig **Thesis Whisperer**, formulerer det sådan: "At man vægrer sig ved pensioneringen har mere at gøre med tab af identitet og stemme end med økonomi eller principper ... Det er klart, at en del ældre forskere frygter for pensionisttilværelsen, når man tænker på, at deres personlige og professionelle identiteter nærmest ikke er til at adskille."

Nogle mennesker har det svært med selve ideen om, at verden kan fortsætte uden dem. "Universitetslærere er blinde over for den uigendrivelige kendsgerning, at de kun er små hjul i et stort maskineri, og at de som sådan kan udskiftes og glemmes i det øjeblik, de er borte," konstaterer Laurie Fendrich, professor emeritus i kunsthistorie ved New Yorks Hofstra University. I et essay fra 2014 (*The forever professors*), hævder hun, at "universitetslærere, der ikke vil på pension, er grådige og egoistiske og gør de studerende en bjørnetjeneste."

Det er et synspunkt, som den anonyme blogger bifalder. **Whisperer** mener, at alt for mange ældre fastansatte har det med at sætte hælene i over for forandring: "Jeg kan ikke forstå dem, der er 50 år og opefter, som bliver ved med at klamre sig til deres stillinger, når nu de hader udviklingen inden for Akademia," skriver han. "Deres modvilje kan virke som den rene gift ... Nogle råder deres ph.d.-studerende til at lade være med at blogge og benytte sig af de sociale medier."

Deri kan han have en vis ret. Jeg kender flere ældre forskere, som ikke engang har hørt om de sociale medier, som nægter at bruge e-mail, eller som får institutsekretæren til at printe deres beskeder ud. Disse maskinstormere kan være så hædede, at de tror, en JPEG er et sted, de kan hænge tweedjakken, og Bluetooth er en særlig kraftigt virkende tandpasta.

Men det er trods alt ikke dem, der tegner billedet. De fleste råder over enorme reserver af viden, ekspertise og

Replik: Afgang – til fordel for hvem?

HR-afdelingen og parttimers – ikke akademia, mener Liz Morrish, 53

forsknings erfaringer, som ikke burde gå til spilde. Hvordan kan vi bibeholde dem uden samtidig at blokere for den nye generation?

Goodall m.fl. foreslår, at universiteterne skal være mere fleksible, tilpasse sig de fordele, de ældre medarbejdere kan tilbyde, og ”tildele dem roller, som er tilfredsstillende, uanset hvor langt de er kommet i karrieren. Deltidsstillinger kan frigøre midler til ansættelse af yngre medarbejdere og kan lette overgangen til pensionstilværelsen.

Mange universitetslærer fastholder således kontakten med deres institutioner, efter de har forladt deres fuldtidsstillinger. Ad hoc-kontrakter eller konsulentaftaler kan bane vejen for flere stillinger til nye ph.d.ere og samtidig være givtige for dem, der er trådt tilbage.

”Tænk at kunne læse i dagslys,” udtalte en sig begejstret. ”Hvor pragtfuldt!”

”Det er så skönt at slippe for alle de møder og knokle med alle de fondsansøgninger,” sagde en anden.

Selv trådte jeg tilbage fra min dekanstilling for et par år siden. Jeg stortrives ved min fortsatte tilknytning til universitetet og nyder at omgås mine tidligere medarbejdere uden samtidig at skulle føle mig ansvarlige for dem.

En ting er der dog, som jeg stadigvæk savner: dekankontorets lagerrum med gratis papir og kontorartikler.

Kilde THES 13. august 2014 i Martin Aitkens oversættelse.

Sally Feldman er senior fellow ved University of Westminster.

Sally Feldman peger på en flaskehals af nybagte ph.d.ere, som hungre efter de stillinger, som de fastansatte seniorer vægter sig ved at forlade. Det bliver i stigende grad et problem i UK, spår hun. Jeg må sige, at jeg ikke tror på det. Og selv hvis det skete, ville jeg ikke støtte, at man slår bestanden ned, som Feldman gør sig til fortaler for.

I USA har universitetslærer formentlig mere selvbestemmelse mht hvad de underviser i, hvordan de gør det, og på hvilke tidspunkter. Der er ingen forskningsevaluering, som man kender det fra REF (forskningsmålingen Research Excellence Framework) i England, og heller ingen QAA (kvalitetssikringsforløb, red.). Og der er ikke ret meget, der minder om performance-styring i USA, da lærerne betragtes som selvstyrende.

I England derimod har vi den konstante produktionsbånd, der hedder audit, accountability, ranking og standardisering – alt sammen noget, der får ældre medarbejdere til at forlade deres stillinger i hobetal. Jeg ser ingen tegn på *evighedsprofessorer*. Derimod er jeg ked af tabet af vores *glemte professorer*. Det her skal ses som en klagesang for venner, hvis karrierer er blevet afkortet uden fejring – de er ”*det nyliberale akademias skjulte ofre*” (Ros Gill)

Det er forkasteligt, at så mange af mine nu pensionerede venner i UK har forladt deres stillinger, uden at deres institutioner har afholdt aftrædelsesreception eller er kommet med en gave. I nogle tilfælde er aftrædelsen ikke engang blevet meldt ud, og kollegerne har stået tilbage og undret sig over, hvorfor de ikke har set vedkommende i et stykke tid. For ledelsen er der tale om eks-medarbejdere, der ikke længere tilførte universitetet ’merværdi’.

Feldman gør ret i at understrege, at vores identiteter er forankret i vores bidrag til en disciplin, såvel som til et universitet. Men lad os nu også erkende, at det at være tvunget til at forlade det liv indebærer, at man med et kapper alle kollegiale bånd og må vinke farvel til al agtelse. Det afbødes ikke nævneværdigt af en ufølsom HR-maskine, som inddrager ens mailkonto og parkeringsprivilegier samme dag, man træder af.

Således for en kollega, som vendte tilbage til campus for at tømme sit kontor

og opdagede, at han ikke engang kunne komme ind på universitetsområdet, eftersom hans adgangskort allerede var blevet slettet. Det er ironisk, at universitetets administratorer, som så ofte forfægter såkaldte høflighedskoder, ikke er i stand til at se det, når de selv overtræder dem.

Feldman fremhæver de dystre fremtidsudsigter for den næste generation af forskere, som åbenbart holdes fra fadet af griske fastansatte. Men hendes antagelse om, at fratrådte stillinger vil blive genbesatte med nye fuldtidsforskere er slet ikke velbegrunderet. Statistikkerne fortæller, at de pensionerede, som har valgt at tage imod tilbud om timelønnet undervisning, faktisk ikke bliver erstattet af unge lovende ph.d.ere i faste ansættelser, men af løst- og åremåls-ansatte. I USA er 50-75 procent af lærerne parttimers, selv om de ofte har en ph.d. Forvaltningerne ved, at de har en lind flok af håbefulde ungforskere på trappen, som udgør en fleksibel og føjelig arbejdskraft.

“

Og statistikkerne fortæller, at de pensionerede faktisk ikke bliver erstattet af unge lovende ph.d.ere i faste stillinger, men af løstansatte...

Og så er der arvespørgsmålet: Mange ældre forskere har brugt et helt arbejdsliv på at udvikle discipliner, undervisningsmoduler og uddannelsesforløb for derefter at være henvist til at se magtesløst på, mens det hele rives fra hinanden igen i fraværet af en seniorakademisk protektor. Nogle bliver kun for at bekæmpe administrationen i forsvar for deres akademiske arv – og med et ønske om bedre betingelser, som de kan give videre til de unge. Det er derfor en fin og nobel aspiration, og der bør skabes bedre plads til disse væsentlige institutionelle kulturbærere og forkæmpere ...

Jeg ser altså gerne, at administratorer såvel som VIP-ansatte begynder at opfatte de pensionerede og pensionsmodne som et aktiv frem for et passiv.

Kilde: academicirregularities, den 31. August.

Forfatter: Lektor Liz Morrish, Nottingham Trent University.

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

Se sidste nyt og arkiv på forskerforum.dk

FORSKERforum

ORSIDE TILMELD FOFONEWS ARKIV 1996-2015 KONTAKT OS

Skandale før finansloven: Rapport hemmeligt-stemplet

23. september 2015

I næste uge præsenteres Regeringens finanslov med mega-besparelser på uni-minister Esben Lunde Larsens felt. Men ugen før indrømmer Ministeren, at han har hemmeligtstemplet en rapport, som indeholder dokumentation, der er ubekvem for Regeringen.

Det handler om den konsulentrapport om taxametersystemet fra konsulentfirmaet DeLoitte, som havde afleveringsfrist for trekvart år siden (16. januar), men som indeholder så ubekvemme data, at **Esben Lunde (V)** har hemmeligtstemplet den – ligesom forgængeren Sofie Carsten Nielsen (Rad.) gjorde...

At rapporten findes og har været slyttet i månedsvis indrømmes af uni-ministeren i et folketingsvar (til Jacob Mark (SF)). Ministeren vil bare ikke offentliggøre "omkostningsanalysen", før den nye regering "har drøftet analysen". Rapporten vil blive frigivet engang i efteråret. (SE SVAR 4-6 HER).

Hemmeligt-stemplingen er en gedigen politisk skandale, for Esben Lundes svar afslører indirekte, at eks-minister Sofie Carsten og embedsmænd har leveret bortforklaringer om, at forskningen skyldtes "at rapporteringen var mere omfattende end forventet". Nu viser det sig, at det er så som så med merarbejdet, for det har ikke udløst en ekstraregning fra konsulentfirmaet (Udbudsprisen holder: 7.773.402 kr. ekskl. moms).

Eks-minister Sofie Carsten Nielsen (Rad.) holdt rapporten tilbage i mange måneder. Og når den nye minister ikke vil frigive rapporten nu, skyldes det dels en uheldig timing, hvor dens data om underfinansierede uddannelser vil sætte Regeringens finanslovsbesparelser i næste uge i et meget dårligt lys. Og dels er dens data generelt ubekvemme for uni-ministre, der helst vil støtte de teknisk-naturvidenskabelige studier, for rapporten vil dokumentere, at de mest nødlidende fag er hum/samf.

Underfinansiering var en af konklusionerne i McKinsey-rapporteringen fra 2009. (Hum/samf's taxametre var nede med hele 12.000 kr. pr. stud. Det blev den daværende uni-minister så nødt til at lappe på dengang ved at bevilge 5.000 kr. mere pr. stud. (hvilket kostede en merudgift på 250 mio. kr.)).

FORSKERforum har i otte måneder spurgt til – bl.a. via klager til Ombudsmanden – hvorfor rapporten ikke blev frigivet. Ministeriets bortforklaring lød, at dataindsamlingen var "mere kompleks end forventet". Og FORSKERforum kunne ikke få aktindsigt i den forvaltningsmæssige korrespondance, hvor konsulentfirmaet formelt bad om udsættelse – for der forelå angiveligt ingen skriftlig anmodning! Og anden aktindsigt blev i øvrigt nægtet med henvisning til, at rapporten er finanslovs-stof... (SE FORSKERforum marts)

Sharing is caring!

Tidligere nyheder

22. september 2015

Uni-ministeriet: Økonom-chef til Esben Lunde

Fra nyeste blad

Forskningsverdens magtnetværk
Skandale: Taxameterrapport
Hvad mener den nye minister?
Kampen om mennesket

Forskerundersøgelsen 2012

- Undersøgelsens design og hovedresultater
- Universitetslærere
- 'Sektorforskere' ved uni
- Sektorforskere
- Citatsamling – frie kommentarer

FORSKERforums chefløn-statistik

- Dekaner og institutleder m.fl.

